

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav regionálních a bezpečnostních věd

Komparace bezpečnostní situace ve vybraných regionech ČR

Bc. Martin Šimek

Diplomová práce

2016

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Martin Šimek**
Osobní číslo: **E13571**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Regionální rozvoj: Bezpečnost regionu**
Název tématu: **Komparace bezpečnostní situace ve vybraných regionech ČR**
Zadávací katedra: **Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Určit možnosti, které mají regiony v oblasti zajištění bezpečnosti občanů. Analýza bezpečnostní situace ve vybraných regionech a určení možných hrozeb a protiopatření. V případě identifikace problematických oblastí, navržení vhodných opatření pro zajištění dostatečného stupně bezpečnosti.

Osnova:

Obecný popis problematiky bezpečnosti a určení možností regionů v oblasti bezpečnosti.

Definování vlivů a hodnotících ukazatelů.

Sběr a zpracování získaných dat.

Identifikace hrozeb a možných protiopatření.

Porovnání možností regionů v oblasti bezpečnosti a navržení možných protiopatření.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy: **cca 50 stran**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury:

AVEN, T. Foundation of risk analysis: A knowledge and decision - oriented perspective. Chichester: John Wiley and sons, 2005. ISBN 0-471-49548-4.
BALABÁN, M. a kol.: Kapitoly o bezpečnosti, 1. vyd., Univerzita Karlova v Praze, Praha, 2007. 428 s. ISBN 978-80-246-1440-3.
Bezpečnostní strategie České republiky. 1. vyd. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2011. ISBN 978-80-7441-005-5.
BUREŠ, Oldřich. Privatizace bezpečnosti: české a zahraniční zkušenosti. Vyd. 1. Praha: Grada, 2013, 318 s. Politologie (Grada). ISBN 978-802-4746-012.

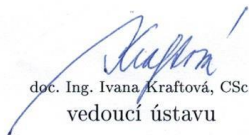
Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Pavel Petr, Ph.D.**
Ústav systémového inženýrství a informatiky

Datum zadání diplomové práce: **29. září 2015**
Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2016**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 29. září 2015

PROHLÁŠENÍ AUTORA

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. 4. 2016

Martin Šimek

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych rád poděkoval svému vedoucímu práce doc. Ing. Pavlu Petrovi, Ph.D. za jeho odbornou pomoc a cenné rady, které mi pomohly při zpracování diplomové práce.

ANOTACE

Tato práce porovnává bezpečnostní situaci ve vybraných regionech České republiky, stanovuje, jaké prostředky mají jednotlivé kraje v oblasti bezpečnosti. Pomocí vícenásobné regrese bude zjištěno, jaké faktory zde bezpečnost ovlivňují. V práci budou všechny regiony ohodnoceny a z konečných výsledků budou navržena doporučení pro řešení nepříznivých situací.

KLÍČOVÁ SLOVA

Bezpečnost, regiony, vícenásobná regrese, regionální statistiky

TITLE

Comparison of security situation in selected regions of the Czech Republic

ANNOTATION

This work compares the security situation in selected regions of the Czech republic, determines what resources regions have in area of security. By using multiple regression will be found which factors affects the security in selected regions. In the work will be regions evaluated and from the final results will be suggested recommendations to solve the negative situations.

KEYWORDS

Security, regions, multiple regression, regional statistics

OBSAH

Úvod	11
1. Vymezení bezpečnosti.....	13
1.1 Dělení bezpečnosti	13
1.2 Zákony a bezpečnost	14
1.2.1 Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky.....	14
1.2.2 Zákon o krizovém řízení	15
1.3 Strategické dokumenty a bezpečnost.....	15
1.4 Krizové stavy.....	17
2. Použitá metodologie	19
3. Složky zajišťující bezpečnost	22
3.1 Armáda ČR.....	22
3.1.1 Krajská vojenská velitelství.....	24
3.1.2 Komparace krajů v rámci Armády ČR	24
3.2 Policie ČR	25
3.2.1 Vliv počtu policistů na bezpečnost v ČR.....	26
3.2.2 Policisté a bezpečnost v jednotlivých regionech ČR	28
3.3 Hasičský záchranný sbor ČR.....	31
3.3.1 Bezpečnost krajů z hlediska výskytu požárů	33
3.4 Zdravotnická záchranná služba a sociální zabezpečení	36
3.4.1 Výjezdové základny ZZS jednotlivých krajů	37
3.4.2 Sociální zabezpečení a nemocnice.....	38
4. Regionální statistiky	43
4.1 Obyvatelstvo.....	43
4.1.1 Stárnutí české populace	46
4.1.2 Migrace a atraktivita krajů.....	51
4.2 Vzdělanost.....	52
4.3 Životní prostředí.....	54
4.3.1 Vývoj emisí v jednotlivých krajích.....	55
4.4 Ekonomické ukazatele.....	56
4.4.1 Vývoj mezd jednotlivých krajů	58
5. Komparace regionů	61
5.1 Trestná činnost a vícenásobná regrese	61
5.2 Celkové porovnání	65
Závěr	71
Použitá literatura	73

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

Graf 1: Vývoj výdajů kapitoly MO (podíl z HDP ČR).....	23
Graf 2: Vývoj počtu zaměstnanců MO	24
Graf 3: Vývoj počtu policistů v letech 1996-2014	26
Graf 4: Vývoj počtu trestných činů v závislosti na počtu policistů	27
Graf 5: Vývoj počtu dopravních nehod v závislosti na počtu policistů – stará metodika	27
Graf 6: Vývoj počtu dopravních nehod v závislosti na počtu policistů – nová metodika	28
Graf 7: Vývoj počtu zaměstnanců HZS	33
Graf 8: Vývoj počtu lékařů a lůžek vzhledem k vývoji obyvatelstva.....	39
Graf 9: Vývoj počtu důchodců a výše průměrného důchodu	41
Graf 10: Vývoj počtu obyvatel v letech 1993 až 2014	43
Graf 11: Vývoj počtu cizinců v letech 2000 až 2014	45
Graf 12: Průměrný věk v letech 1993 až 2014	48
Graf 13: Projekce obyvatelstva v rocích 2015 a 2050	50
Graf 14: Vývoj migrace v období 1993 až 2014 (v ‰ na tisíc obyvatel).....	51
Graf 15: Struktura vzdělanosti v ČR.....	53
Graf 16: Vývoj investic do životního prostředí v letech 1995 až 2014 (v mil. Kč)	54
Graf 17: Vývoj emisí v letech 2000 až 2013 (t/ km ²).....	55
Graf 18: Vývoj nezaměstnanosti v letech 2005 až 2014 (v ‰)	57
Graf 19: Vývoj průměrných hrubých mezd v letech 1993 až 2013 (v Kč)	58
Tabulka 1: Historie krizových stavů ČR.....	18
Tabulka 2: Vliv počtu policistů na trestnou činnost a dopravní nehody	28
Tabulka 3: Stav policie v jednotlivých krajích ČR v roce 2014.....	29
Tabulka 4: Četnost trestných činů v jednotlivých krajích ČR (na 1000 ob.).....	30
Tabulka 5: Četnost dopravních nehod v jednotlivých krajích ČR (na 1000 ob.)	30
Tabulka 6: Přímé škody a uchráněné hodnoty u požárů (v mld. Kč)	33
Tabulka 7: Počet požárů v letech 2010-2014 (na 1000 ob.)	34
Tabulka 8: Počet příslušníků HZS na celkový počet požárů v roce 2010	35
Tabulka 9: Poměr výše uchráněných hodnot a škod na 1 požár v letech 2010-2014.....	36
Tabulka 10: Korelační koeficient zkoumaných jevů mezi ZZS a kraji	37
Tabulka 11: Výjezdové základny a skupiny v jednotlivých krajích.....	38
Tabulka 12: Počet lékařů (na 1000 ob.).....	40

Tabulka 13: Počet lůžek (na 1000 ob.)	40
Tabulka 14: Procentuální zastoupení důchodců a průměrná výše důchodů	42
Tabulka 15: Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých krajích	44
Tabulka 16: Vývoj hustoty obyvatelstva v letech 1993 až 2014 (obyvatel/km ²)	45
Tabulka 17: Vývoj míry urbanizace v letech 1993 až 2014 (v %)	46
Tabulka 18: Věkové rozdělení v jednotlivých krajích.....	48
Tabulka 19: Průměrný věk v jednotlivých krajích.....	49
Tabulka 20: Atraktivita krajů.....	52
Tabulka 21: Změna struktury vzdělanosti za posledních 10 let.....	54
Tabulka 22: Vývoj emisí v jednotlivých krajích (v t/km ²).....	56
Tabulka 23: Podíl nezaměstnaných osob v jednotlivých krajích (v %).....	57
Tabulka 24: Průměrná hrubá mzda jednotlivých krajů (v Kč)	59
Tabulka 25: Průměr a medián platů/mezd jednotlivých krajů v roce 2015 (v Kč).....	60
Tabulka 26: Výsledky vícenásobné regrese - koeficient b	63
Tabulka 27: Výsledky vícenásobné regrese - koeficienty R a R ²	64
Tabulka 28: Průměrný vliv nezávislých proměnných	64
Tabulka 29: Sociální zabezpečení obyvatel.....	66
Tabulka 30: Bezpečnostní oblast	67
Tabulka 31: Ekonomická bezpečnost	68
Tabulka 32: Environmentální bezpečnost.....	69
Tabulka 33: Celková bezpečnost	70
Tabulka 34: Celkové pořadí krajů	70

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

BIS	Bezpečnostní informační služba
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
HZS	Hasičský záchranný sbor
IZS	Integrovaný záchranný systém
MO	Ministerstvo obrany
NATO	Severoatlantická aliance (North Atlantic Treaty Organization)
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
OPIS	Operační a informační středisko
PČR	Policie České republiky
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
ZZS	Zdravotnická záchranná služba

ÚVOD

Cílem práce je určit možnosti, které mají vybrané regiony České republiky v oblasti zajištění bezpečnosti občanů. Budou analyzovány složky zajišťující bezpečnost, zejména hlavní složky integrovaného záchranného systému, kterými jsou Policie ČR, Hasičský záchranný sbor ČR, Zdravotnická záchranná služba a také Armáda ČR. V jednotlivých složkách budou specifikovány konkrétní ukazatele, které mohou mít vliv na celkovou bezpečnost v ČR. Tyto ukazatele budou hodnoceny v rámci celé ČR a zejména z pohledu vybraných regionů ČR.

V první části práce budou definovány základní pojmy. Vysvětleno zde bude, co je to bezpečnost, jakými zákony a dokumenty je v České republice vymezena a jak se dělí. Okrajově bude zmíněn krizový zákon a jednotlivé krizové stavy, kdo má právo krizový stav vyhlásit a jaká je jejich časová účinnost. Dále zde bude uvedeno, jaké krizové stavy byly v ČR doposud vyhlášeny.

Významnou složkou, která má celorepublikovou působnost je Armáda ČR, oproti ostatním složkám zajišťujícím bezpečnost se odlišuje svým primárním zaměřením. Data jednotlivých regionů by nebylo možné porovnávat, protože v každém regionu se nachází odlišný prvek Armády ČR, není zde tedy v rámci regionů co porovnávat. Na poli bezpečnosti však hraje významnou roli a proto bude tato složka jako jediná blíže rozebrána pouze na celorepublikové úrovni.

Pro určení stavu bezpečnosti České republiky budou využita veřejně dostupná data zejména z Českého statistického úřadu, Ministerstva vnitra a Ministerstva práce a sociálních věcí, která budou upravena do podoby, ve které je možné mezi sebou jednotlivé regiony porovnávat, protože každý kraj se liší svojí velikostí nebo počtem obyvatel, tyto a další parametry je nutné při porovnávání jednotlivých ukazatelů zohlednit.

Práce se bude také snažit určit, zda mezi některými ukazateli neexistuje závislost, na základě které by bylo možné definovat případná preventivní opatření nebo kroky k zajištění vyšší bezpečnosti v jednotlivých regionech. Při porovnávání pouze dvou ukazatelů se pomocí korelace zjistí závislost mezi těmito dvěma ukazateli, nicméně většina jevů nemá pouze jednu příčinu, proto bude využito i vícenásobné regrese pro určení míry závislosti jednotlivých nezávislých proměnných na jednu závislou proměnnou. Výsledný model bude základním kamenem pro vytvoření vhodného návrhu pro snížení zdroje nebezpečí do budoucnosti.

Výběr jednotlivých ukazatelů je ovlivněn dostupností a charakterem dat. Práce se snaží vybrat co nejvíce jevů, které mohou negativně působit na jakoukoliv oblast bezpečnosti ČR. Protože dosud v žádné odborné literatuře neexistuje způsob, jakým je bezpečnost v tak velkém rozsahu měřena, bude se tato práce snažit zhodnotit vybrané regiony na základě autorova nejlepšího úsudku za využití krajských ročenek, hasičských ročenek, policejních ročenek, ve kterých se také pojednává o bezpečnosti.

V závěru práce budou veškerá data sumarizována a vyhodnocena. Všechna data napříč jednotlivými kapitolami budou v závěru zohledněna. Bezpečnost bude rozdělena na několik oblastí, ve kterých bude každému regionu uděleno pořadí, nakonec budou jednotlivé oblasti bezpečnosti zhodnoceny dohromady a bude přiděleno konečné pořadí, které bude vyjadřovat, jak jednotlivé regiony ČR dopadli v rámci prací specifikované bezpečnosti. Z jednotlivých oblastí bude analyzováno, na jaké jevy se mají regiony zaměřit a snažit se co nejvíce minimalizovat hodnoty, které mají v jejich regionech největší negativní vliv.

1. VYMEZENÍ BEZPEČNOSTI

Definování pojmu bezpečnosti, jakými zákony je v České republice bezpečnost vymezena a jak se zde bezpečnost dělí, jaké složky zajišťují bezpečnost a jak je bezpečnost řízena, je nezbytné pro pochopení jednotlivých kapitol práce.

Pojem bezpečnost může být rozdělen na bez / peč / nost. To znamená, že bezpečnost je stav, kdy je možné žít bez strachu nebo starosti o budoucnost, není nutná další péče. Podle ministerstva vnitra je to stav, kdy je celý systém schopen odolávat známým a předvídatelným vnějším a vnitřním hrozbám, které mohou působit negativně proti jednotlivým prvkům nebo celému systému tak, aby byla zajištěna celistvost systému, jeho stabilita, spolehlivost a fungování v souladu s cíli. [2]

1.1 Dělení bezpečnosti

Bezpečnost se běžně dělí na vnější a vnitřní bezpečnost státu, je ovšem možné setkat se i s dalším dělením na ekonomickou bezpečnost nebo environmentální bezpečnost. Toto dělení bezpečnosti používá i Ministerstvo vnitra ČR.

Vnější bezpečnost státu

Jedná se o stav, při kterém jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby ohrožující stát a jeho zájmy zvnějšku a kdy je tento stát k odstranění existujících i možných vnějších hrozeb efektivně vybaven a ochoten. Tyto hrozby mohou být nejen vojenské nebo ekonomické povahy, ale mohou mít podobu migrační vlny apod. Je to také souhrn mezinárodněpolitických, ekonomických a vojenských vztahů státu s okolím, jejichž prostřednictvím stát prosazuje své zájmy. [2]

Vnitřní bezpečnost státu

Oproti vnější bezpečnosti státu jde o všechny hrozby ohrožující stát a jeho zájmy zevnitř. Dále je to souhrn vnitřních bezpečnostních podmínek a legislativních norem a opatření, pomocí kterých stát zajišťuje demokracii, ekonomickou prosperitu a bezpečnost občanů, a kterými stanoví a prosazuje normy morálky a společenského vědomí. [2]

Ekonomická bezpečnost

V tomto případě se jedná o stav, při kterém ekonomika státu, seskupení států, mezinárodní organizace apod., není ohrožena hrozbami, které značně snižují nebo by mohly snížit její efektivitu potřebnou k zajištění obranných i dalších bezpečnostních kapacit, sociálního smíru

nebo konkurenceschopnosti státu, především jednotlivých podnikatelských subjektů na vnitřních a vnějších trzích. [2]

Environmentální bezpečnost

Posledním uvedeným stavem je environmentální bezpečnost, což je stav, kdy lidská společnost a ekologický systém na sebe vzájemně působí trvale udržitelným způsobem, každý má přístup ke všem přírodním zdrojům a existují mechanismy na zvládání krizí a konfliktů přímo či nepřímo spojených s životním prostředím. I zde jsou eliminovány či minimalizovány hrozby spojené s životním prostředím a způsobené přírodními nebo společností vyvolanými procesy. Tyto hrozby mohou způsobit či negativně ovlivnit již vzniklé sociální napětí nebo ozbrojený konflikt. Absolutní většina těchto hrozeb nerespektuje státní hranice a velmi často se může projevat globálně. [2]

1.2 Zákony a bezpečnost

V České republice existuje několik zákonů týkajících se bezpečnosti. Zde budou uvedeny pouze ty nejdůležitější a to zákon o bezpečnosti České republiky a zákon o krizovém řízení. Dále existuje mnoho předpisů a nařízení plynoucích z členství v Evropské unii a dalších mezinárodních organizací.

1.2.1 Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky

Základním zákonem o bezpečnosti je ústavní zákon 110/1998 Sb. Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky. Z prvního článku tohoto zákona lze definovat 4 prvky, které jsou nutné bránit pro zajištění fungování státu. Těmito prvky jsou svrchovanost, územní celistvost státu, ochrana demokratických základů, ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot. Jak jsou tyto povinnosti naplňovány, se ukáže dále v práci.

Zákon také určuje jednotlivé stavy, které jsou vyhlášeny v případě, pokud je přímo ohrožena svrchovanost, územní celistvost, demokratické základy České republiky nebo ve velkém rozsahu narušen vnitřní pořádek a bezpečnost, životy a zdraví, majetkové hodnoty nebo životní prostředí anebo, když je nutné plnit mezinárodní závazky o společné obraně. Tyto stavy se vyhláší podle intenzity, územního rozsahu a charakteru situace, jsou jimi nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav.

Dále zákon definuje, kým je bezpečnost zajišťována a to ozbrojenými silami, ozbrojenými bezpečnostními sbory, záchrannými a havarijními službami. Také všechny státní orgány,

orgány územních samosprávních celků a právnické a fyzické osoby mají povinnost se podílet na zajišťování bezpečnosti České republiky.

V zákoně je také vysvětleno, jak funguje Parlament a Poslanecká sněmovna v době vyhlášení jednotlivých stavů, kdy se může rozpustit senát, jak probíhají volby v tomto období, ale pro tuto práci není nutné se těmito záležitostmi podrobněji zabývat. [21]

1.2.2 Zákon o krizovém řízení

Dalším, neméně důležitým zákonem, je zákon o krizovém řízení, v celém znění Předpis č. 240/2000 Sb. Zákon o krizovém řízení. Tento zákon je poměrně obsáhlý a k předchozímu zákonu o bezpečnosti přidává ještě jeden stav ohrožení a to stav nebezpečí. Hlavní náplní zákona je podle prvního článku tohoto zákona stanovit působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávních celků a práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situaci, které ovšem nemají žádnou souvislost se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením. Je zde definována i odpovědnost za porušení těchto povinností.

Důležitou činností krizového řízení je provádění analýz a vyhodnocení bezpečnostních rizik a plánování, organizování, příprava na krizové situace a jejich řešení nebo ochrana kritické infrastruktury. Krizovou situací se rozumí mimořádná událost podle zákona o integrovaném záchranném systému, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, kdy je vyhlášen jeden ze zmíněných stavů – stav nebezpečí, nouzový stav nebo ohrožení státu.

Tento zákon už také obsahuje a zpracovává příslušné předpisy Evropské unie a upravuje určování a ochranu evropské kritické infrastruktury. Kritickou infrastrukturou je chápán prvek nebo systém prvků (stavba, zařízení, veřejná infrastruktura), jehož narušení by mělo závažný dopad na bezpečnost státu, zabezpečení základních životních potřeb obyvatelstva, zdraví osob, ekonomiku státu nebo by mělo závažná dopad na další členský stát Evropské unie.

Zákon dále definuje jednotlivé orgány krizového řízení, ostatní orgány s územní působností, práva a povinnosti osob, kontrolu, správní delikty a náhrady. [27]

1.3 Strategické dokumenty a bezpečnost

Vedle zákonů existují ještě dokumenty zabývající se bezpečností České republiky. Základním koncepčním dokumentem bezpečnostní politiky státu je bezpochyby Bezpečnostní strategie České republiky. V současnosti je platná Bezpečnostní strategie ČR 2015, která aktualizuje Bezpečnostní strategii z roku 2011 a navazuje na Bezpečnostní strategii z roku 2003.

Bezpečnostní strategie ČR

Bezpečnostní strategie ČR je základní dokument bezpečnostní politiky, který navazuje na další strategie a koncepce. Je vládním dokumentem a na jeho zpracování se podílí Kancelář prezidenta republiky a Parlament ČR a jejich cílem je hledat nadstranické přístupy k otázkám bezpečnosti. Na jeho tvorbě se také podílela bezpečnostní komunita ČR, zahrnující jak státní, tak nestátní zástupce.

Cílem Bezpečnostní strategie ČR je zajistit systémový a koordinovaný rámec bezpečnostních zájmů ČR, pomoci k efektivnímu využívání jednotlivých multilaterálních, bilaterálních i národních nástrojů a nabídnout vodítko pro odpovídající rozmístění zdrojů pro účely bezpečnostní a obranné politiky. V Bezpečnostní strategii ČR je možné dále nalézt základní hodnoty, zájmy, přístupy, ambice a nástroje ČR pro zajišťování své bezpečnosti. Jsou zde definovány principy, na nichž je bezpečnostní politika ČR založena, životní, strategické a další významné zájmy ČR. Identifikuje nejdůležitější trendy, faktory a konkrétní hrozby v bezpečnostním prostředí. Vymezuje přístupy k ochraně bezpečnostních zájmů ČR a určuje mezinárodní a národní nástroje k jejich prosazování, včetně stručného popisu bezpečnostního systému ČR. Tento dokument se proto dělí na tyto části [7]:

- východiska bezpečnostní politiky ČR;
- bezpečnostní zájmy ČR;
- bezpečnostní prostředí;
- strategie prosazování bezpečnostních zájmů ČR.

Z trendů a faktorů plynoucích z Bezpečnostní strategie ČR je možné zmínit například stárnutí populace ve vyspělých zemích, nekontrolovaná migrace, problémy spojené s chudobou a jejich spojení s možným nárůstem kriminality či extremismu, rostoucí závislost na dostupnosti přírodních zdrojů, dopady klimatických změn a další.

Dalším bodem dokumentu jsou bezpečnostní hrozby, mezi které patří například nestabilita a regionální konflikty v euroatlantickém prostoru a jeho okolí, terorismus, kybernetické útoky, negativní aspekty mezinárodní migrace, extremismus a mnoho dalších.

V Bezpečnostní strategii ČR jsou navrženy jednotlivé možnosti jak se těmto hrozbám vyvarovat, bránit a jak je případně řešit. Dále jsou zde zmíněny nástroje a složky, které hrají klíčovou roli pro zajišťování vnější a vnitřní bezpečnosti, patří mezi ně Armáda ČR, Policie ČR, Hasičský záchranný sbor, Vojenské zpravodajství a zpravodajské služby ČR.

Nenahraditelnou roli zde hraje i zdravotnická záchranná služba a zdravotnická zařízení. Jednotlivým složkám budou věnovány následující kapitoly. [7]

1.4 Krizové stavy

Ze zákona o bezpečnosti ČR a zákona o krizovém řízení tedy vyplývá, že v České republice existují 4 krizové stavy a to stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav. Jednotlivé stavy se od sebe odlišují hlavně důvodem vyhlášení a dále pak územním rozsahem, vyhláštějícím orgánem a časovou účinností.

Nejnižším stavem je stav nebezpečí, který vyhláší hejtman kraje nebo primátor hlavního města Prahy z důvodu ohrožení života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, pokud nedosahuje intenzita značného rozsahu a neexistuje možnost odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů, orgánů krajů a obcí, integrovaného záchranného systému (dále jen IZS) nebo subjektu kritické infrastruktury. Územní rozsah tohoto stavu je celý kraj nebo jeho část a nejdéle může být vyhlášen na 30 dní, prodloužení je přípustné pouze se souhlasem vlády.

Druhým stavem je nouzový stav, ten vyhláší vláda ČR (při nebezpečí z prodlení předseda vlády) a to pouze v případě živelních pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve velkém rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty anebo vnitřní pořádek a bezpečnost. Územním rozsahem tohoto stavu může být celý stát nebo jeho část a je vyhlášen opět nejdéle 30 dní a prodloužení je přípustné pouze se souhlasem Poslanecké sněmovny.

Třetí stav je stav ohrožení státu, který může vyhlásit Parlament na návrh vlády v případě, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu nebo jeho demokratické základy. Od předchozích se liší časovou účinností, která je u tohoto stavu bez časového omezení a územní rozsahem může být celý stát nebo jeho část.

Posledním stavem je válečný stav, který může vyhlásit pouze Parlament a to pouze, když je ČR napadena nebo je nutné plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení. Územní rozsah válečného stavu zasahuje celý stát a je bez časového omezení. [9]

Krizové stavy v minulosti ČR

V České republice bylo od roku 2001, kdy vyšel v účinnost zákon o krizovém řízení, vyhlášeno celkem 14 krizových stavů, z toho se jednalo 10x o stav nebezpečí a 4x o nouzový stav. Následující tabulka (Tabulka 1) ukazuje, kdy a z jakého důvodu byl daný stav vyhlášen. [25]

Tabulka 1: Historie krizových stavů ČR

Rok	Krizový stav	Důvod vyhlášení
2002	Stav nebezpečí	Povodně
2002	Nouzový stav	Povodně
2004	Stav nebezpečí	Sesuv skalního masivu
2004	Stav nebezpečí	Odstraňování následků živelní pohromy
2005	Stav nebezpečí	Porucha vodního díla
2006	Stav nebezpečí	Povodně
2006	Nouzový stav	Povodně
2006	Stav nebezpečí	Sesuv skalního masivu
2006	Stav nebezpečí	Nebezpečné látky
2007	Nouzový stav	Orkán Kyrill
2009	Stav nebezpečí	Povodně
2010	Stav nebezpečí	Povodně
2013	Stav nebezpečí	Povodně
2013	Nouzový stav	Povodně

Zdroj: zpracováno podle [25]

2. POUŽITÁ METODOLOGIE

Určit, jakým způsobem hodnotit bezpečnost krajů je velmi složitý úkol, protože dosud nebyl vytvořen žádný komplexní bezpečnostní ukazatel nebo postup jak celkovou bezpečnost měřit. Bezpečnost je vždy měřena v jednotlivých oborech nebo vždy za specifickým účelem. V této práci je autorovým rozhodnutím hodnotit bezpečnost podle veřejně dostupných dat, zejména z Českého statistického úřadu, Ministerstva vnitra a Ministerstva práce a sociálních věcí. Byla vybrána data, která podle autora mohou pozitivně či negativně ovlivnit budoucí vývoj ČR nebo narušit její bezpečnost.

Jednotlivé ukazatele budou srovnávány na celorepublikové úrovni a zejména mezi vybranými regiony. Regiony zde byly zvoleny normalizované klasifikace územních celků v Česku – NUTS 3, ze kterých byl vynechán jeden kraj a tím je hlavní město Praha, protože Praha je sama o sobě speciálním případem kraje a jednotlivé ukazatele se velmi odlišují od zbývajících krajů ČR, tedy by velmi ovlivňovaly celkové výsledky. Pokud se jedná o celorepublikové údaje, v nich je Praha zahrnuta. Porovnávaných regionů je tedy 13 a jsou jimi [24]:

- Jihočeský kraj;
- Jihomoravský kraj;
- Karlovarský kraj;
- Královéhradecký kraj;
- Liberecký kraj;
- Moravskoslezský kraj;
- Olomoucký kraj;
- Pardubický kraj;
- Plzeňský kraj;
- Středočeský kraj;
- Ústecký kraj;
- kraj Vysočina;
- Zlínský kraj.

Aby mezi sebou mohli být jednotlivé regiony porovnány, budou jednotlivá data převedena do porovnatelných hodnot, nejčastěji do podílového tvaru nebo vyjádřeny na počet obyvatel daného kraje. Využito bude hojně i základních statistických nástrojů, jakými jsou průměr, medián nebo korelace. Korelace je užitečným statistickým nástrojem, protože znázorňuje statistickou závislost dvou kvantitativních veličin (měří vzájemný vztah dvou proměnných).

Dvě proměnné jsou korelované, jestliže určité hodnoty jedné proměnné mají tendenci se vyskytovat společně s určitými hodnotami druhé proměnné.

Jako první budou popsány a hodnoceny hlavní složky zajišťující bezpečnost, dále ostatní regionální statistiky z hlediska obyvatelstva, vzdělanosti, životního prostředí a ekonomických ukazatelů. Hlavním negativním jevem v oblasti bezpečnosti byl zvolen ukazatel trestné činnosti a pomocí vícenásobné regrese bude zjištěno, jaký vliv mají další ukazatele na vývoj trestné činnosti. Mezi nezávislé proměnné budou dosazeny následující ukazatele:

- míra nezaměstnanosti;
- úroveň vzdělanosti, která byla získána součinem poměrů jednotlivých stupňů vzdělání, s tím, že základnímu vzdělání včetně neukončeného byla přiřazena váha 1 a vysokoškolskému vzdělání byla přiřazena váha 4;
- atraktivita krajů, která se získá jako poměr migračního salda a obratu migrace;
- průměrná hrubá mzda;
- počet obyvatel kraje;
- míra urbanizace.

Metody regresní analýzy jsou používány v situacích, kdy je potřeba zjistit závislost určité kvantitativní (spojité) proměnné na jedné nebo více dalších kvantitativních (spojitých) proměnných, tzv. regresorů. Dopředu je známé, která proměnná je nezávislá (vysvětlující) a která je závislá (někdy je též označována jako odezva). Cílem regresní analýzy je popsat tuto závislost pomocí vhodného (matematického) modelu. Podle počtu nezávisle proměnných jsou rozlišovány modely jednoduché regrese a vícenásobné regrese. Pro tuto práci je důležitá zejména vícenásobná regrese, která řeší situaci, kde závisle proměnná závisí na více než jednom regresoru. Podle typu regresní funkce pak lze dále rozlišit modely lineární a nelineární. V této práci půjde o lineární model. Rovnice lineární vícenásobné regrese má následující tvar [23]:

$$Y = b_0 + b_1X + b_2X + \dots + E$$

kde,

Y - bude četnost trestných činů (závislá proměnná),

b_1 až b_6 - budou směrnici přímky,

b_0 - určuje polohu přímky,

E - reprezentuje náhodnou chybu modelu.

Posledním úkolem práce bude posoudit všechna popsaná data. Tento krok bude rozdělen do 4 oblastí, ve kterých budou jednotlivé kraje porovnávány a budou použity pouze nejaktuálnější dostupné údaje, tedy údaje z roku 2014. První oblastí bude sociální zabezpečení, ve kterém se budou kraje hodnotit na základě počtu lůžek a lékařů na 1000 obyvatel, výše vyplácených důchodů. Druhou oblastí bude bezpečnost občanů, která bude tvořena z četnosti trestných činností, požárů a dopravních nehod, hodnoty budou opět přepočteny na 1000 obyvatel. Třetí oblastí bude ekonomická bezpečnost, kterou bude tvořit průměrná hrubá mzda, úroveň vzdělanosti, míra nezaměstnanosti a průměrný věk obyvatel. Poslední oblastí bude environmentální bezpečnost, ve které budou zahrnuty ukazatele celkových emisí jednotlivých krajů a výše investic do životního prostředí.

Jednotlivé oblasti budou ohodnoceny pořadím a nakonec bude určeno celkové pořadí krajů podle toho, jak si v jaké oblasti stály. Podle získaných výsledků budou navržena vhodná opatření nebo alespoň směr, jakým by se jednotlivé kraje měly vydat a co se snažit do budoucna minimalizovat či maximalizovat.

3. SLOŽKY ZAJIŠŤUJÍCÍ BEZPEČNOST

Z předchozích zákonů a dokumentů plyne, že v ČR existuje několik organizací zajišťujících bezpečnost. Zákon č. 361/2003 také definuje pojem bezpečnostních sborů, tím se rozumí Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor ČR (dále jen HZS), Celní správa ČR, Vězeňská služba ČR, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služba (dále jen BIS) a Úřad pro zahraniční styky a informace. Mezi další je vhodné zmínit Armádu ČR a Zdravotnickou záchrannou službu. V následujících kapitolách bude vybraným složkám věnována větší pozornost.[30]

3.1 Armáda ČR

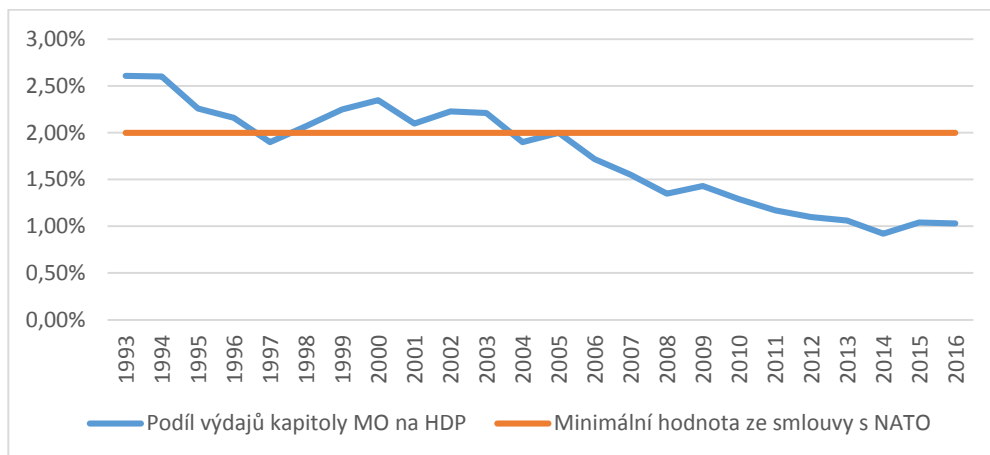
Armáda ČR je zřízena a spravována Ministerstvem obrany ČR (dále jen MO), které je ústředním orgánem státní správy pro zabezpečování obrany České republiky, kromě Armády ČR spravuje ještě vojenské újezdy a dále jako orgán pro zabezpečování obrany se podílí na zhotovení návrhu vojenské obranné politiky státu, připravuje koncepci operační přípravy státního území a podává návrhy k zajištění obrany státu vládě, Bezpečnostní radě a prezidentu ČR. Další působnost a činnost MO je podrobněji rozebrána v zákoně č. 2/1969 Sb. o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČSR.

Armáda České republiky spolu s Vojenskou kanceláří prezidenta republiky a Hradní stráží tvoří ozbrojené síly ČR, Armáda je ovšem její hlavní a největší složkou. Vrchním velitelem ozbrojených sil ČR je prezident, kterým je v současnosti Miloš Zeman. Základním posláním ozbrojených sil České republiky je a nadále bude co nejlepší a nejefektivnější zabezpečení obrany území ČR s ohledem na zásady kolektivní obrany dle článku 5 Washingtonské úmluvy, NATO. [15]

Dále je Armáda ČR zapojena do integrované vojenské struktury NATO, do systému obranného, operačního a civilního nouzového plánování, do procedurálních a organizačních aspektů jaderných konzultací a do společně organizovaných cvičení a operací. Z členství České republiky v Evropské unii (dále jen EU), také plyne zapojení do vojenské struktury EU a účast na společných vojenských cvičeních a operacích.

Nicméně i přes neustálé sliby vlády o navýšení výdajů na obranu, se nachází Česká republika hluboko pod hranicí 2 % HDP, které se zavázala v rámci smlouvy s NATO odvádět na obranu. Následující graf (Graf 1) ukazuje vývoj výdajů kapitoly MO jako podíl na HDP od roku 1993 do roku 2015. Ačkoliv je ČR členem NATO až od roku 1999, není na škodu podívat se na vývoj výdajů od vzniku samostatné ČR. Z grafu vyplývá, že až do roku 2004 s výjimkou roku 1997

se ČR dařilo držet nad 2% hodnotou, avšak od roku 2005 podíl výdajů prudce klesá a dokonce se v roce 2014 dostal pod hranici 1 %.

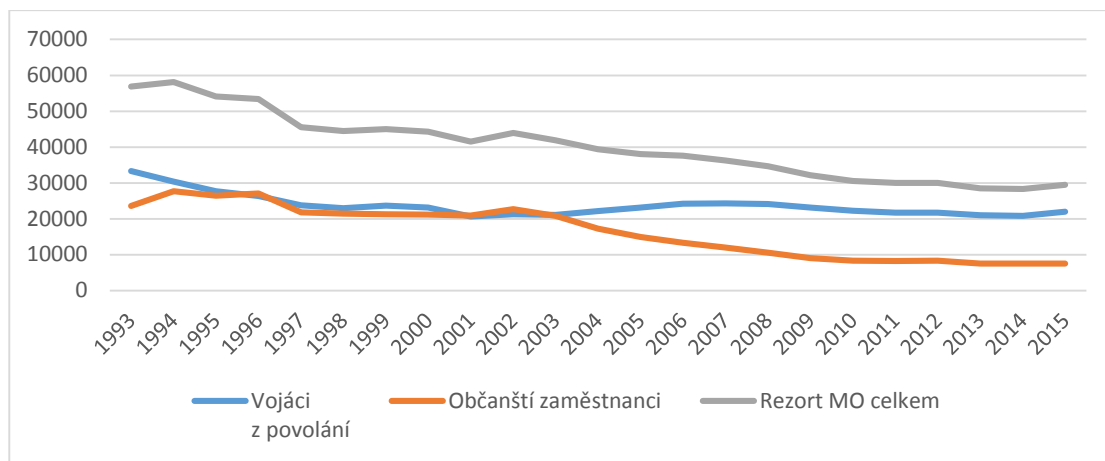
Graf 1: Vývoj výdajů kapitoly MO (podíl z HDP ČR)

Zdroj: zpracováno podle [19]

Bohužel ČR není jediným členem, u kterého výdaje na obranu nedosahují dohodnutých 2 % HDP. Podle údajů internetového serveru NATO splnilo tento závazek v roce 2015 pouze 5 z 27 členů a to Estonsko, Řecko, Polsko, Spojené království Velké Británie a Severního Irsku a Spojené státy americké. Na hodnotu 1 % nedosáhlo 7 členů a je možné označit je za jakési „černé pasažéry“ [4].

Se snižováním výdajů na obranu také souvisí snižování zaměstnanců a vojáků. Níže uvedený graf (Graf 2) zobrazuje vývoj počtu zaměstnanců MO od roku 1993 do roku 2015. Počet profesionálních vojáků se za posledních 20 let příliš nezměnil, ale je důležité zmínit, že od 1. ledna 2005 je česká armáda plně profesionální, protože 15. května 2003 byl ministrem obrany, tehdy Jaroslavem Tvrdíkem, podán návrh vládě zrušit základní vojenskou službu. V případě potřeby jsou vojenské stavy na rozhodnutí vlády doplněny z Aktivní zálohy, kde se jedná o lidi kombinující vojenskou a civilní kariéru. Příslušníci Aktivní zálohy podstupují každoročním cvičením. Ve velkém rozsahu se úspěšně účastnili například na povodních v roce 2002 a 2010. Oproti tomu vývoj občanských zaměstnanců MO od roku 2003 výrazně klesá. Pokud jde o celkový počet zaměstnanců MO, tak z grafu vyplývá, že jeho počet se od roku 1993 zmenšil téměř o polovinu, trend počtu zaměstnanců MO je tedy klesající.

Celkový počet bojeschopných obyvatel ČR ale bude i nadále ubývat, díky zrušení základní vojenské služby a nezastavitelnému procesu stárnutí, každý rok přichází ČR o potencionální vojáky. Tento negativní jev se nedaří obrátit ani navyšováním stavů Aktivních záloh, které nemají šanci pokrýt zrušenou základní vojenskou službu. [3]

Graf 2: Vývoj počtu zaměstnanců MO

Zdroj: zpracováno podle [3]

3.1.1 Krajská vojenská velitelství

Krajská vojenská velitelství jsou vojenským správním úřadem, který vykonává ve svém územním obvodu státní správu a hlavně plní úkoly obrany státu. Ve všech krajích ČR i hlavním městě se nachází jedno krajské vojenské velitelství.

V době klidu a míru zabezpečují administrativní procesy, jakými jsou například přijetí uchazečů do služebního poměru vojáka z povolání, vydáním rozhodnutí ředitele krajského vojenského velitelství, zda je státní občan ČR schopen vykonávat vojenskou činnou službu. Mezi další úkoly tohoto úřadu patří plánování a zabezpečování mobilizačních příprav a provádění mobilizace, tato problematika je projednávána s jednotlivými územními orgány státní správy a samosprávy.

Jsou také členem bezpečnostní rady kraje nebo krizového štábu kraje, kde zabezpečují úkoly plánování a nasazování sil a prostředků Armády ČR ve spolupráci se složkami Integrovaného záchranného systému (dále jen IZS) nebo jako pomoc k plnění úkolů Policie ČR. Pokud nastane krizová situace, vytváří krajské vojenské velitelství operační středisko pod operačním řízením rozvinutého Společného operačního centra MO. Krajská vojenská velitelství jsou podřízena řediteli sekce rozvoje a plánování schopností MO. [8]

3.1.2 Komparace krajů v rámci Armády ČR

Porovnávat jednotlivé kraje v rámci obrany ČR je velmi složitý úkol. Jak již bylo řečeno výše, v každém kraji je zřízeno krajské vojenské velitelství, ke kterému je kromě určitého počtu profesionálních vojáků přiřazena i jedna pěší rota Aktivních záloh. Jednotlivé kraje se také liší, zda se na jejich území nachází vojenský újezd, vojenské letiště nebo jiná vojenská zařízení. Tato informace je podstatná ze strategického hlediska, protože tento objekt by se mohl ve válce

stát potencionálním cílem. Nicméně vzhledem k velikosti ČR je schopnost a připravenost Armády ČR velmi dobrá, reagovat v rámci jednoho dne kdekoliv na území ČR není žádný problém.

Pokud se jedná o použití armády k záchranným a likvidačním pracím za mimořádných událostí je tento proces upraven zákonem č. 219/1999 Sb. O ozbrojených silách České republiky. Zažádat o pomoc mohou hejtmani krajů či starostové obcí, postižených pohromou. O žádosti rozhoduje náčelník Generálního štábu. Pokud by hrozilo nebezpečí z prodlení, dostává možnost podat žádost velitel zásahu a velitel jednotky požární ochrany u velitele vojenského útvaru nebo náčelníka vojenského zařízení, které se nacházejí nejbližší místu pohromy, ti neprodleně informují náčelníka Generálního štábu. V případě ohrožení podstatné části území ČR, rozhoduje o použití armády při řešení mimořádné události vláda na návrh ministra vnitra. [28]

Lze tedy shrnout, že v rámci Armády ČR jsou na tom kraje v ohledu bezpečnosti vyrovnaně. Žádnému nevznikají díky zákonu o ozbrojených silách ČR výhody nebo nevýhody. Je nutné mít na vědomí, že Armáda ČR má na starosti hlavně obranu ČR, nikoliv zabezpečovat a připravovat jednotlivé kraje na mimořádné události různých charakterů. Avšak prakticky každá obec má možnost požádat Armádu ČR o pomoc při jejich řešeních.

3.2 Policie ČR

Policie ČR je další velmi důležitou složkou k zajištění bezpečnosti v celé republice. Jejím hlavním úkolem je efektivně chránit bezpečnost osob a majetku, chránit veřejný pořádek a fungovat jako prevence trestné činnosti. Dále se řídí a plní úkoly trestního řádu a úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti vyplývajících z příslušných zákonů a předpisů, nejen českých, ale i předpisů Evropských společenství a dalších mezinárodních smluv. Spolu s Hasičským záchranným sborem ČR a zdravotnickou záchrannou službou tvoří hlavní složky integrovaného záchranného systému (dále jen IZS).

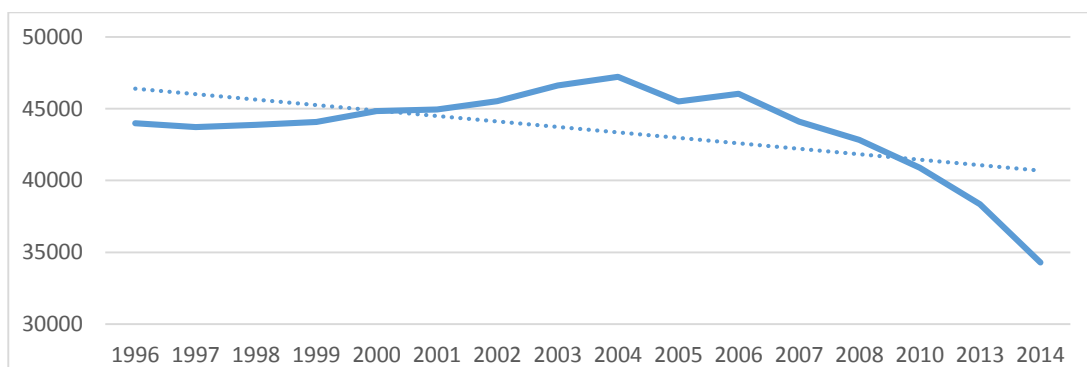
Policie ČR se řídí zákonem č. 273/2008 Sb. O Policii České Republiky. Tento zákon je tvořen 15 hlavami, ve kterých lze nalézt jaké postavení má Policie ČR (dále jen PČR) a co je její činností, jak je řízena a její organizační složky, jaké PČR plynou povinnosti, její spolupráce s ostatními organizacemi a mnoho dalšího. [29]

Operuje ve všech krajích a stejně jako tomu bylo u Armády ČR i zde existuje 14 krajských ředitelství, proto je pro tuto práci a porovnání jednotlivých krajů nezbytná. Avšak oproti armádě se zaměřuje hlavně na vnitřní bezpečnost a její zajištění. Policie ČR je podřízena ministerstvu vnitra a tvoří ji policejní prezidium, útvary s celostátní působností, zmíněná krajská ředitelství

a nakonec útvary zřízené v rámci krajských ředitelství. Územní obvody krajských ředitelství se shodují s územními obvody 14 krajů ČR. [14]

Vedle krajských ředitelství a policejního prezidia jsou také nezbytné útvary s celostátní působností, mezi které patří například Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, Útvar odhalování korupce a finanční kriminality, Letecká služba, Národní protidrogová centrála, Pyrotechnická služba, Kriminologický ústav Praha a další. [22]

PČR má na starost mnoho činností a v této práci se bude analyzovat, zda má nějaký vliv počet policistů na počet trestných činů, na počet dopravních nehod a podobně. Data potřebná pro danou analýzu jsou volně dostupná na Českém statistickém úřadu a Eurostatu. Jako první je v níže uvedeném grafu (Graf 3) zachycen vývoj počtu policistů v ČR. Časová řada od roku 1996 do roku 2014 s vynecháním několika let je důkazem, že počet policistů v ČR klesá, toto potvrzuje i zobrazený trend, který je klesající. Zajímavým faktem je, že počet policistů do roku 2004 rostl, zlomovým rokem tohoto trendu byl rok 2006. Od roku 2006 počet policistů rychle klesá a v roce 2014 bylo v ČR 34 279 příslušníků PČR. [13]

Graf 3: Vývoj počtu policistů v letech 1996-2014

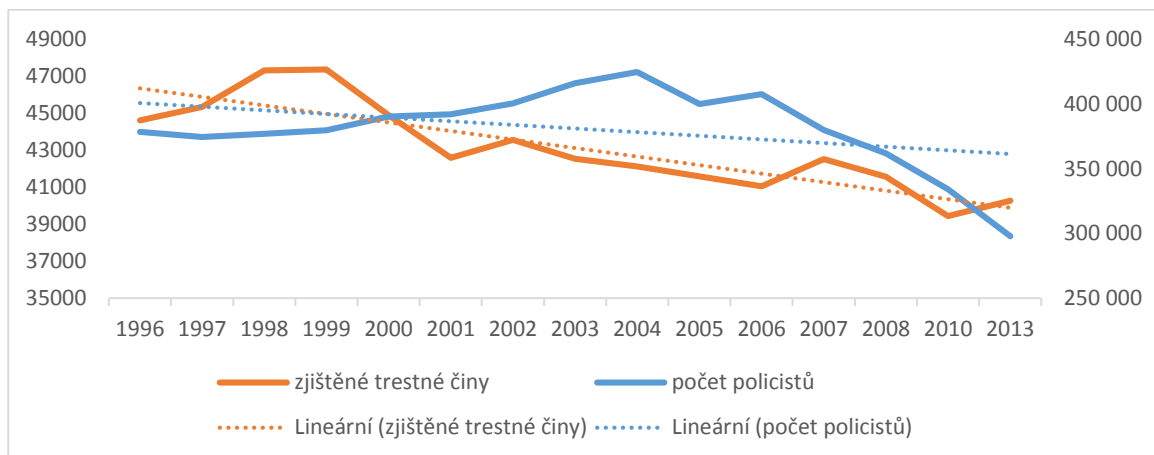
Zdroj: zpracováno podle [13] a [18]

3.2.1 Vliv počtu policistů na bezpečnost v ČR

Samotný počet policistů nemá žádnou vypovídací hodnotu v rámci bezpečnosti ČR. Proto je nutné tento vývoj porovnat s jinými faktory. V této práci je pro tuto analýzu použit počet dopravních nehod a počet zjištěných trestných činů. Kromě grafického znázornění bude použita korelační analýza pro statistické potvrzení.

Následující graf (Graf 4) ukazuje vývoj počtu zjištěných trestných činů (pravý sloupec) a vývoj počtu policistů (levý sloupec) mezi roky 1996 a 2013 na celém území české republiky. Nejvyšší evidovaná trestná činnost byla v roce 1999, kdy bylo potvrzeno 426 626 trestných činů, v tomto roce bylo v ČR zaměstnáno 44 083 policistů. Nejnižší trestná činnost byla zaznamenána v roce

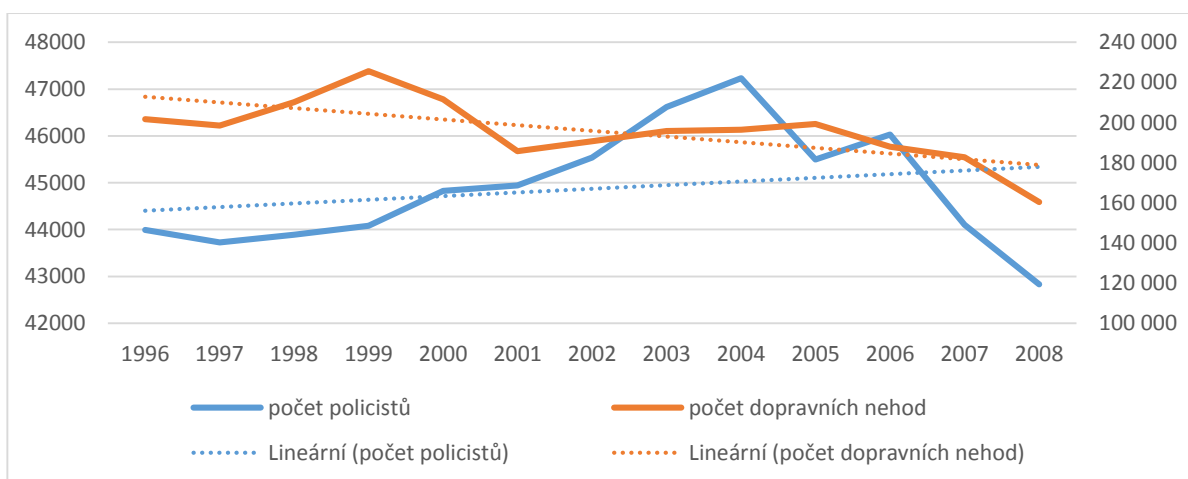
2010, kdy počet zjištěných trestných činů dosáhl čísla 313 387, zatímco bylo v tomto roce zaměstnáno 40 900 policistů. Oba trendy těchto časových řad jsou klesající.

Graf 4: Vývoj počtu trestných činů v závislosti na počtu policistů

Zdroj: zpracováno podle [13] a [18]

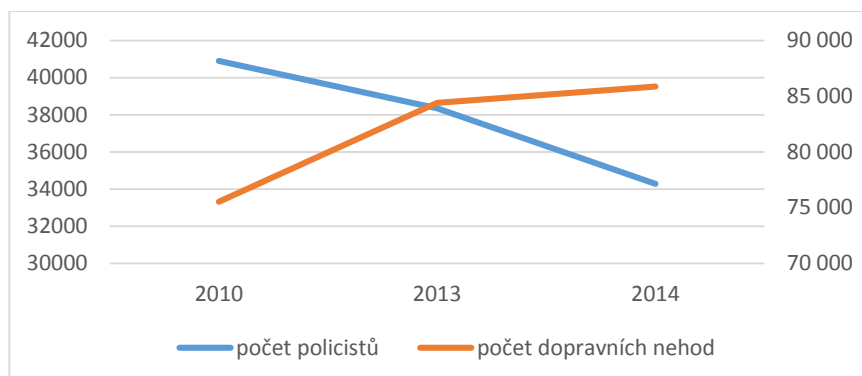
Dalším zkoumaným faktorem je vliv počtu policistů na počet dopravních nehod, zda existuje nějaká závislost mezi těmito faktory. Grafické znázornění (Graf 5) zobrazuje vývoj počtu dopravních nehod (pravý sloupec) v závislosti na vývoji počtu policistů (levý sloupec). Tento vývoj je zachycen pouze do roku 2008, protože v roce 2009 byl změněn systém ohlašování dopravních nehod a tyto nové hodnoty, které dosahovaly mnohem nižších čísel, by mohly být v této analýze zavádějící. Oproti předešlému grafu je zde možné sledovat, že s rostoucím počtem policistů klesá i počet dopravních nehod. To znamená, že by zde mohla existovat závislost mezi sledovanými jevy.

Graf 5: Vývoj počtu dopravních nehod v závislosti na počtu policistů – stará metodika

Zdroj: zpracováno podle [13] a [18]

Tuto hypotézu potvrzuje i poslední graf (Graf 6) této kapitoly, který zachycuje počet dopravních nehod po legislativní úpravě v závislosti na vývoji počtu policistů. I v tomto případě platí, že s klesajícím počtem policistů stoupá počet dopravních nehod.

Graf 6: Vývoj počtu dopravních nehod v závislosti na počtu policistů – nová metodika

Zdroj: zpracováno podle [13] a [18]

Grafické znázornění zkoumaných jevů naznačuje, že by zde v jednom případě mohla existovat závislost. Nicméně provedená korelace (Tabulka 2) dokazuje, že v tomto případě zde existuje závislost, ale korelační koeficient dosahuje hodnot velmi blízkých nule, tudíž je tato závislost velmi slabá, téměř žádná. To ovšem neznamená, že policisté nemají žádný vliv na tyto události. Počet zjištěných trestných činů a zásahů u dopravních nehod je jistě velmi důležitou činností PČR a konečná čísla jsou důkazem, že policisté svoji práci plní velmi dobře.

Tabulka 2: Vliv počtu policistů na trestnou činnost a dopravní nehody

Policisté/trestné činy	Policisté/dopravní nehody
0,254	0,110

Zdroj: vlastní zpracování

3.2.2 Policisté a bezpečnost v jednotlivých regionech ČR

V předchozí kapitole bylo dokázáno, že neexistuje přímá souvislost mezi počtem policistů a počtem trestných činů nebo dopravních nehod. Z toho lze usuzovat, že policisté nefungují jako preventivní opatření, spíše jako nástroj na jejich následné řešení. Proto se tato část práce bude věnovat jednotlivým regionálním charakteristikám s cílem odhadnout jejich schopnost řešit tyto problémy.

Každý kraj v ČR se od sebe odlišuje jak počty obyvatel, tak rozlohou, aby bylo možné tyto kraje porovnávat, je nezbytné pozorované jevy převést do jiného tvaru. Pro tuto část jsou trestné činy a dopravní nehody převedeny na tisíc obyvatel, stejně je tomu i u počtu policistů, kde je navíc zohledněna ještě rozloha kraje. Z následující tabulky (Tabulka 3) je možné vidět stav policistů z roku 2014 v jednotlivých krajích ČR. Když nebude bráno v potaz hlavní město

Praha, které se svým charakterem odlišuje od zbývajících krajů, má Karlovarský kraj nejvíce policistů na 1000 obyvatel a současně nejméně policejních vozidel. Nejlepší územní pokrytí policisty a nejvíce policejních vozidel má Moravskoslezský kraj.

Tabulka 3: Stav policie v jednotlivých krajích ČR v roce 2014

Kraj	Počet policistů (na 1000 ob.)	Počet policistů na 1km ²	Počet vozidel
Jihočeský kraj	3,44	0,22	575
Jihomoravský kraj	2,93	0,48	721
Karlovarský kraj	4,21	0,38	289
Královéhradecký kraj	3,10	0,36	557
Liberecký kraj	2,90	0,40	347
Moravskoslezský kraj	3,14	0,71	945
Olomoucký kraj	2,64	0,32	390
Pardubický kraj	2,35	0,27	377
Plzeňský kraj	3,84	0,29	652
Středočeský kraj	2,77	0,33	855
Ústecký kraj	3,84	0,59	753
Vysočina	2,37	0,18	289
Zlínský kraj	2,08	0,31	304
Průměr krajů	3,05	0,37	543

Zdroj: zpracováno podle [18]

Který kraj je z hlediska výskytu kriminality nejbezpečnější či nejnebezpečnější je ukázáno v níže uvedené tabulce (Tabulka 4). Tato tabulka může pomoci při rozhodování budoucích rodin v otázce, kde založit rodinu a usadit se. Je vidět, že v Ústeckém kraji se ročně odehraje přibližně o 10 trestných činů na 1000 více, než je průměr krajů, naopak ve Zlínském kraji je tomu téměř o 9 trestných činů na 1000 obyvatel méně, v porovnání s krajským průměrem. Vysokou kriminalitu se snaží policie řešit větším počtem policistů, dvěma krajům s nejvyšší kriminalitou odpovídá také vyšší počet policistů nebo vyšší územní pokrytí policisty z předchozí tabulky. Pokud jde o Liberecký kraj, nebylo by špatné, pokud by PČR zvážila navýšení počtu policistů v tomto kraji, pro vyšší zabezpečení, počet policistů se pohybuje pod průměrem ČR a trestná činnost je zde velmi vysoká.

Tabulka 4: Četnost trestných činů v jednotlivých krajích ČR (na 1000 ob.)

Kraj	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Průměr kraje
Jihočeský kraj	22,42	23,98	23,31	22,01	23,60	23,05	23,06
Jihomoravský kraj	26,17	25,43	25,70	25,30	25,51	23,16	25,21
Karlovarský kraj	28,69	25,81	26,72	25,07	27,24	22,43	25,99
Královéhradecký kraj	20,62	20,06	19,86	19,49	19,54	18,43	19,67
Liberecký kraj	33,53	31,32	31,21	29,65	31,84	28,50	31,01
Moravskoslezský kraj	33,40	31,91	34,46	33,07	35,01	30,53	33,06
Olomoucký kraj	22,17	21,38	22,46	22,52	23,20	22,11	22,31
Pardubický kraj	17,88	17,18	17,74	17,42	17,63	16,24	17,35
Plzeňský kraj	25,03	24,20	24,06	22,42	23,94	20,89	23,42
Středočeský kraj	33,21	30,40	29,58	27,69	28,79	23,77	28,91
Ústecký kraj	35,48	35,22	36,55	33,15	36,14	31,43	34,66
Vysočina	17,43	16,86	16,82	16,70	17,16	15,90	16,81
Zlínský kraj	16,99	15,97	15,65	15,11	15,68	15,03	15,74
Průměr krajů	25,62	24,59	24,93	23,82	25,02	22,42	24,40

Zdroj: zpracováno podle [18]

Dalším zkoumaným jevem předchozí kapitoly byl počet dopravních nehod, nyní bude tato problematika řešena v rámci jednotlivých krajů. Tato statistika může sloužit jako upozornění pro řidiče, kteří se živí dopravou, ale i prostým obyvatelům projíždějících republikou. Z tabulky (Tabulka 5) je patrné, že nejvíce dopravních nehod za posledních 5 let se odehrálo v Ústeckém a Libereckém kraji, tyto hodnoty se pohybují vysoko nad průměrem, naopak nejméně dopravních nehod se stalo ve Zlínském a Jihomoravském kraji. Situaci v krajích s nejvyšší nehodovostí by mohlo pomoci zlepšit zvýšení počtu dopravních hlídek, jako preventivní opatření, to znamená vyšší počet policistů a dopravních prostředků pro tyto kraje.

Tabulka 5: Četnost dopravních nehod v jednotlivých krajích ČR (na 1000 ob.)

Kraj	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Průměr kraje
Jihočeský kraj	5,03	4,54	4,74	5,04	5,59	5,89	5,14
Jihomoravský kraj	3,17	4,90	5,10	5,71	5,73	5,94	5,09
Karlovarský kraj	5,75	5,65	4,91	4,62	5,40	5,78	5,35
Královéhradecký kraj	6,66	6,67	6,94	7,74	7,54	7,70	7,21
Liberecký kraj	9,96	8,79	8,26	8,80	8,64	8,14	8,77
Moravskoslezský kraj	6,86	6,35	6,55	6,63	6,77	6,82	6,66
Olomoucký kraj	6,87	6,48	6,69	6,91	6,96	7,00	6,82
Pardubický kraj	6,79	6,50	6,94	7,22	7,02	6,69	6,86
Plzeňský kraj	5,63	4,92	5,44	6,04	5,45	5,06	5,42
Středočeský kraj	9,02	7,85	7,77	8,24	8,68	8,86	8,40
Ústecký kraj	9,61	8,63	8,60	9,13	9,97	10,15	9,35
Vysočina	3,58	4,64	5,07	6,44	7,24	7,27	5,71
Zlínský kraj	3,04	3,01	3,42	5,14	5,65	5,95	4,37
Průměr krajů	6,58	6,33	6,42	6,88	7,08	7,11	6,73

Zdroj: zpracováno podle [18]

Shrnutím této kapitoly, je možné dostat nejbezpečnější regiony, mezi které podle získaných statistik patří Zlínský kraj i přes velmi nízký počet policistů, vyskytuje se zde nejméně policistů na 1000 obyvatel v ČR. Krajem s nejvyšší trestnou činností a nejvyšší dopravní nehodovostí se podle statistik stal Ústecký kraj i přes nedokázanou přímou souvislost mezi počtem trestných činů a dopravních nehod, je zde jediné možné doporučení a to zvýšení pozornosti PČR těmto krajům a možné zvýšení policejních stavů v těchto krajích. Nicméně zjištěné statistiky neprokázaly větší extrémy ve sledovaných jevech, tedy je možné říci, že PČR odvádí velmi slušnou práci a až na malé odchylky jsou si jednotlivé kraje vyrovnané.

3.3 Hasičský záchranný sbor ČR

Hasičský záchranný sbor ČR (dále jen HZS) je základní složkou IZS, který zajišťuje koordinovaný postup při přípravě na mimořádných událostí a při provádění záchranných a likvidačních prací. Základním úkolem HZS je chránit životy a zdraví obyvatel a majetek před požáry a nabízet účinnou pomoc při mimořádných událostech, ať už mají charakter živelní pohromy, průmyslové havárie či teroristického útoku. HZS spolupracuje při plnění těchto úkolů s ostatními složkami IZS i se správními úřady a jinými státními orgány, orgány samosprávy, právníky a fyzickými osobami a také s neziskovými organizacemi a sdruženími občanů.

Od roku 2001, kdy došlo ke sloučení HZS s hlavním úřadem civilní ochrany, hraje HZS hlavní roli i v přípravách státu na mimořádné události a má ve své působnosti i ochranu obyvatelstva. Podobně je tomu i v některých dalších evropských státech.

Struktura HZS je podobná jako u PČR, je tvořena generálním ředitelstvím HZS, které spadá do působnosti Ministerstva vnitra, dále ji tvoří 14 hasičských záchranných sborů krajů a Záchranný útvar HZS (dislokace Hlučín a Zbiroh). Součástí HZS je také Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany ve Frýdku-Místku, technická a účelová zařízení, Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč a další. [16]

Stejně jako u PČR je i zde působnost HZS, úkoly i kompetence v oblasti požární ochrany, krizového řízení, civilního nouzového plánování, ochrany obyvatelstva a IZS vymezena zákony, které byly schváleny Parlamentem ČR v roce 2000, s účinností od 1. ledna 2001. Jedná se o zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému. Dalším velmi důležitým zákonem pro HZS je zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, který vytváří podmínky pro efektivní ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry a pro poskytování pomoci při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech stanovením úkolů ministerstev a jiných správních

úřadů, právnických a fyzických osob, postavení a působnosti orgánů státní správy a samosprávy na úseku požární ochrany, jakož i postavení a povinností jednotek požární ochrany. Správními úřady na úseku požární ochrany se rozumí Ministerstvo vnitra a hasičský záchranný sbor kraje. Povinnosti státní správy na úseku požární ochrany stanovené na základě zákona o požární ochraně plní v přenesené působnosti i orgány krajů a orgány obcí. [26]

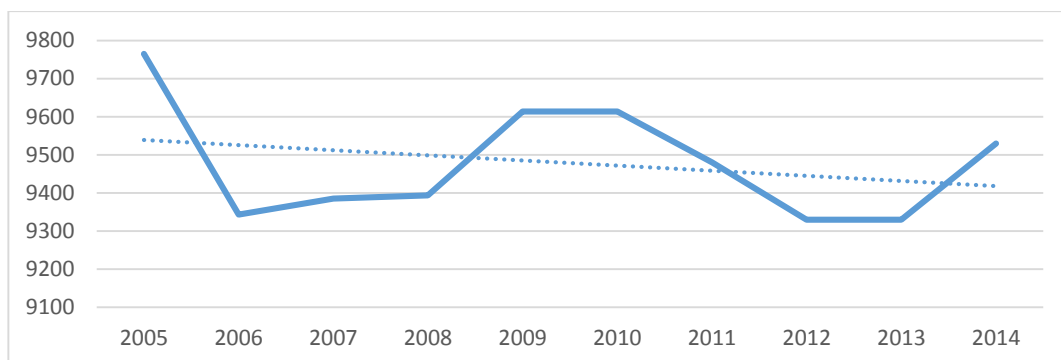
Z výše zmíněného vyplývá, že HZS je nepostradatelnou složkou v zajišťování bezpečnosti ČR. Kromě výjezdů k požárům, dopravním nehodám, živelním pohromám, technickým haváriím a dalším, provozují operační a informační střediska (dále jen OPIS), které provádějí soustavnou a komplexní činnost obsahující obrovský počet dílčích oprávnění a povinností, mezi které patří přijímání tísňových zpráv a jejich vyhodnocení, vysílání a řízení jednotek IZS, vyžadování pomoci od jiných orgánů a osob, poskytování informační podpory veliteli zásahu nebo předávání informací dalším zasaženým subjektům.

Dále je HZS odpovědný za zpracování plánů krizové připravenosti, které jsou nepostradatelné a slouží k eliminaci či minimalizaci ztrát na životech a majetku v případě vzniklé krizové situace. Tyto plány jsou velmi propracované a každý hasičský záchranný sbor kraje vypracovává speciální plány odpovídající požadavkům a charakteru kraje. Pro každou krizovou situaci je v těchto plánech určena pravděpodobnost jejího výskytu, územní rozsah a míra ohrožení a také jak postupovat. Počítá se i se situacemi které mají téměř nulovou pravděpodobnost výskytu. [16]

Velmi důležité je pro HZS mimo jiné sčítání lidu, domů a bytů (dále jen SLDB), ze kterého získávají informace o stavu bytů, bytové vybavenosti, počtu obyvatel. Tyto údaje pomáhají například při určení stupně nebezpečí v otázce zabezpečení plošného pokrytí území. Každému území, obci, je přiřazen určitý stupeň nebezpečí, který je složen ze tří dílčích kritérií. V prvním kritériu se řeší existence strategického nebo hodnotného objektu na daném území, zda se území nachází v záplavové oblasti nebo se jedná o rekreační oblast. Druhé kritérium v sobě zahrnuje, počet hasičských zásahů na daném území v průměru za posledních pěti let. Větší počet zásahů zvyšuje koeficient nebezpečí. Poslední, třetí kritérium řeší počet potenciálně ohrožených obyvatel, toto kritérium je nejdůležitější, protože životy občanů se staví výše než majetkové škody. [12]

Počet hasičů se za posledních 10 let příliš nezměnil. Na následujícím grafu (Graf 7) je možné vidět, že jejich počet se pohybuje v intervalu od 9800 do 9300 hasičů, v tomto čísle nejsou započítáni administrativní zaměstnanci HZS. Nejméně zaměstnanců je možné sledovat v letech

2006, 2012 a 2013, nicméně od roku 2013 lze vidět jejich růst. Celkový trend této časové řady je mírně klesající. Oproti zaměstnancům PČR, kde se jejich počet za posledních 10 let zmenšil téměř o 10 tisíc, si HZS snaží udržet stále stejný stav.

Graf 7: Vývoj počtu zaměstnanců HZS

Zdroj: zpracováno podle [18]

Zde vyšel koeficient korelace mezi počtem hasičů a počtem požárů s hodnotou $-0,62$. Výskyt požárů se zvýšením počtu příslušníků HZS bude snižovat. V krajích s vysokým výskytem požárů tedy nezbyvá nic, než navýšit stavy zaměstnanců a provádět co největší počet preventivních kontrol. Zajímavá je také statistika uchráněných hodnot, jinými slovy, co se včasným a efektivním zásahem HZS podařilo zachránit před vzniklým požárem. Tento přehled je možné vidět v následující tabulce (Tabulka 6), z těchto údajů vyplývá, že celková škoda je více než 4 krát nižší než uchráněné hodnoty u požárů. Celkem bylo za posledních 8 let uchráněno 87,31 miliard Kč.

Tabulka 6: Přímé škody a uchráněné hodnoty u požárů (v mld. Kč)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Celkem
Přímé škody způsobené požáry	2,16	3,23	2,17	1,96	2,24	2,86	2,40	2,20	19,21
Uchráněné hodnoty u požárů	8,97	14,55	9,08	11,12	8,08	10,64	13,34	11,53	87,31

Zdroj: zpracováno podle [18]

3.3.1 Bezpečnost krajů z hlediska výskytu požárů

Ke komparaci krajů z hlediska bezpečnosti v problematice požární ochrany byl vybrán ukazatel počtu požárů na 1000 obyvatel. V tabulce uvedené pod tímto odstavcem (Tabulka 7) plyne, že nejvíce požárů na počet osob se vyskytuje v Ústeckém kraji a spolu s Karlovarským krajem se výrazněji odlišují od krajského průměru, který je za posledních 5 let 1,77 požárů na 1000 obyvatel. Nejlépe dopadl Zlínský kraj s 1,24 požáry a za ním s malým odstupem stojí kraj Vysočina a Pardubický kraj.

Tabulka 7: Počet požárů v letech 2010-2014 (na 1000 ob.)

Kraj	2010	2011	2012	2013	2014	Průměr kraje
Jihočeský kraj	1,50	1,60	1,60	1,45	1,56	1,54
Jihomoravský kraj	1,40	1,90	1,90	1,40	1,45	1,61
Karlovarský kraj	2,40	2,70	2,70	2,26	2,18	2,45
Královéhradecký kraj	1,50	1,80	1,50	1,47	1,42	1,54
Liberecký kraj	2,10	2,10	1,80	1,74	1,90	1,93
Moravskoslezský kraj	1,70	1,90	2,00	1,69	1,69	1,80
Olomoucký kraj	1,50	1,70	1,80	1,44	1,52	1,59
Pardubický kraj	1,20	1,50	1,50	1,21	1,22	1,33
Plzeňský kraj	1,80	2,10	2,10	1,88	1,63	1,90
Středočeský kraj	2,10	2,40	2,30	1,76	1,86	2,08
Ústecký kraj	2,60	3,20	2,80	2,40	2,48	2,69
Vysočina	1,20	1,50	1,40	1,24	1,19	1,31
Zlínský kraj	1,20	1,30	1,50	1,09	1,09	1,24
Průměr krajů	1,71	1,98	1,92	1,62	1,63	1,77

Zdroj: zpracováno podle [18]

Výše uvedená statistika dále dokazuje, že mezi kraji existují poměrně velké rozdíly, například v roce 2011, kdy v Ústeckém kraji bylo zaznamenáno 3,2 požárů na 1000 obyvatel a ve Zlínském kraji 1,3 požárů na stejný počet obyvatel. Tyto kraje se v závěru liší o 1,9 požárů na 1000 obyvatel, což už je možné považovat za problém. Proto se následující tabulka (Tabulka 8) zabývá plošným zabezpečením před požáry a testuje tím druhé kritérium při určování stupně nebezpečí – počet požárů. Statistické údaje jsou bohužel pouze z roku 2010, ale pro tuto ukázkou jsou dostačující. Nejvíce požárů v roce 2010 vzniklo ve Středočeském kraji a tomu odpovídá i největší počet příslušníků HZS, přesto je poměrové číslo příslušníků HZS a počtu požárů oproti ostatním krajům velmi nízké – zvažt vyšší počet příslušníků HZS. Naopak kraj Vysočina a Pardubický kraj, který se v počtu požárů umístili v počtu požárů nejlépe, mají velmi nízký počet příslušníků HZS a ve výsledném poměru jsou oproti ostatním krajům vysoko nad krajským průměrem. Krajem s nejhroším poměrem příslušníků HZS a požárů je opět Ústecký kraj, tento kraj vyšel nejhůře i v předchozí analýze, zde je zvýšení počtu příslušníků HZS nezbytné.

Tabulka 8: Počet příslušníků HZS na celkový počet požárů v roce 2010

Kraj	Počet požárů celkem	Počet příslušníků HZS	Počet hasičů na požár
Jihočeský kraj	947	708	0,75
Jihomoravský kraj	1573	878	0,56
Karlovarský kraj	753	319	0,42
Královéhradecký kraj	810	480	0,59
Liberecký kraj	907	388	0,43
Moravskoslezský kraj	2090	958	0,46
Olomoucký kraj	961	559	0,58
Pardubický kraj	609	429	0,70
Plzeňský kraj	1013	643	0,63
Středočeský kraj	2677	1078	0,40
Ústecký kraj	2161	765	0,35
Vysočina	605	566	0,94
Zlínský kraj	686	431	0,63
Průměr krajů	1215	631	0,52

Zdroj: zpracováno podle [18]

Musí být ovšem zvaženo, že do statistik nejsou započítány jednotky sboru dobrovolných hasičů, kteří vykonávají tuto činnost ze své vlastní vůle a bezplatně, dále zde nejsou zahrnuty jednotky požární ochrany soukromých podniků, kteří také pomáhají při vzniklé mimořádné události. Stát se ale zavázal chránit bezpečnost svých občanů a nemůže spoléhat na dobrovolnost a pomoc od soukromé sféry.

Poslední analýza této kapitoly se zabývá výší škod způsobených požáry a výší uchráněných hodnot u požárů v jednotlivých krajích, tato čísla mohou sloužit jako ukazatel efektivity HZS. Aby bylo možné jednotlivé kraje mezi sebou porovnávat, bylo vypočteno, kolik škod připadá na jeden požár v kraji a kolik bylo při jednom požáru uchráněno hodnot. Toto číslo bylo následně dáno do poměru a pro každý kraj vyšlo, kolikrát více bylo uchráněno než ztraceno, tedy jak efektivně postupovala HZS. Samozřejmě jednotlivé požáry se liší svým rozsahem a v mnohých případech se může stát, že ani 100% nasazení HZS by danou situaci nezachránilo, z velkého počtu požárů, ale už je toto porovnání možné. Výsledná čísla je možné vidět v níže uvedené tabulce (Tabulka 9). Z tabulky je patrné, že mezi jednotlivými kraji existují velké rozdíly. Nejvíce se podařilo uchránit v Libereckém kraji a to až 17,77x více, než bylo způsobeno škod, toto vysoké číslo je způsobeno extrémem z roku 2013, kdy se podařilo uchránit neuvěřitelně 56,68x více, než škod způsobených požáry. Jako druhý nejlepší kraj dopadla Vysočina, s již menšími výkyvy mezi jednotlivými roky. Nejhůře dopadl Karlovarský kraj spolu s Ústeckým krajem, Karlovarský kraj nedosahuje ani poloviny krajského průměru.

Tabulka 9: Poměr výše uchráněných hodnot a škod na 1 požár v letech 2010-2014

Kraj	2010	2011	2012	2013	2014	Průměr kraje
Jihočeský kraj	3,87	4,92	3,23	2,56	4,97	3,91
Jihomoravský kraj	2,70	5,66	4,98	3,57	8,85	5,15
Karlovarský kraj	2,95	2,18	2,73	1,60	2,70	2,43
Královéhradecký kraj	4,90	4,79	2,66	8,84	7,00	5,64
Liberecký kraj	13,44	5,56	4,43	56,68	8,76	17,77
Moravskoslezský kraj	4,05	2,89	4,43	3,85	6,35	4,31
Olomoucký kraj	6,90	4,93	4,34	3,00	4,37	4,71
Pardubický kraj	11,46	2,58	12,85	13,01	4,49	8,88
Plzeňský kraj	3,77	2,54	3,10	6,53	2,08	3,60
Středočeský kraj	9,40	5,80	5,62	7,64	4,18	6,53
Ústecký kraj	5,49	2,53	2,46	2,16	4,30	3,39
Vysočina	13,08	7,51	16,05	8,22	10,95	11,16
Zlínský kraj	2,42	0,49	5,09	1,59	7,58	3,43
Průměr krajů	6,49	4,03	5,54	9,17	5,89	6,22

Zdroj: zpracováno podle [18]

3.4 Zdravotnická záchranná služba a sociální zabezpečení

Zdravotnická záchranná služba velmi často označována též jako ZZS, je třetí a poslední hlavní složkou IZS. Od PČR a HZS se odlišuje tím, že se podle zákona č. 374/2011 Sb. o zdravotnické záchranné službě, jedná o příspěvkovou organizaci zřízenou příslušným krajem, která má povolení k provádění zdravotnické záchranné služby podle zákona o zdravotnických službách. Jinými slovy její služby jsou garantované státem a spravované prostřednictvím samosprávních krajů. ZZS operuje opět ve všech krajích ČR, jako tomu bylo i v předchozích případech. Je možné nalézt i nestátní organizace, ale těmi se tato práce zabývat nebude.

Základním úkolem ZZS je poskytovat zejména přednemocniční neodkladnou péči osobám, kteří jsou přímo ohroženi na životě nebo trpí závažným postižením zdraví. Tato péče je poskytována pacientovi na místě vzniku závažného postižení zdraví nebo přímého ohrožení života a během přepravy k cílovému poskytovateli akutní lůžkové péče. ZZS tedy musí být neustále ve spolupráci s cílovým poskytovatelem akutní lůžkové péče a proto je možné nejčastěji nalézt výjezdové základny v blízkosti nebo přímo v areálu poskytovatele akutní lůžkové péče, nemocnic.

Dostupnost ZZS je zajištěna hlavně plánem pokrytí území kraje výjezdovými základnami ZZS, tento plán stanoví počet a rozmístění výjezdových základen na základě demografických, topografických a rizikových faktorů daného území. Jednotlivé výjezdové základny musejí být schopni pokrýt území s maximální dojezdovou dobou do 20 minut. Dojezdová doba

se začne počítat od okamžiku převzetí pokynu k výjezdu výjezdovou skupinou od operátora OPISu, tato dojezdová doba musí být dodržena s výjimkou neočekávaných případů, jako jsou nepříznivé dopravní nehody, špatné povětrnostní podmínky nebo jiné případy ojedinělého charakteru. V těchto případech si ZZS požádá pomoc u ostatních složek IZS, aby byla dojezdová doba co nejvíce minimalizována. Na poskytování ZZS na území jiného kraje se smí podílet ZZS jiného kraje pouze na základě písemné smlouvy uzavřené mezi kraji.

Plány pokrytí území kraje výjezdovými základnami jsou vydávány krajem. Plán musí být nejméně jednou za 2 roky aktualizován a před jeho vydáním nebo aktualizací kraj projednává návrh plánu a jeho aktualizace s bezpečnostní radou kraje a také si vyžádá k návrhu stanovisko Ministerstva zdravotnictví. Veškeré podklady pro plán pokrytí území kraje výjezdovými základnami a jeho aktualizace jsou zpracovány poskytovatelem ZZS. [31]

3.4.1 Výjezdové základny ZZS jednotlivých krajů

Nyní něco ke skutečným číslům a jak to vypadá v ČR s počtem již zmíněných výjezdových základen a zda je jejich počet doopravdy určen podle potřeb jednotlivých krajů. ZZS dohromady ve všech krajích provozuje 293 výjezdových základen, které jsou tvořeny 552 výjezdovými skupinami a podle provedené korelace mezi počtem výjezdových základen a rozlohou krajů vychází velmi silná závislost, ta se také projevuje mezi počtem obyvatel jednotlivých krajů a počtem výjezdových skupin ZZS v příslušném kraji. V následující tabulce (Tabulka 10) jsou uvedeny korelační koeficienty zkoumaných veličin. Počet výjezdových skupin a základen krajů, podle dokázané velmi silné závislosti, opravdu odpovídá demografickým a topografickým požadavkům, které byly definovány zákonem o ZZS. [Jednotlivé stránky ZZS krajů]

Tabulka 10: Korelační koeficient zkoumaných jevů mezi ZZS a kraji

Korelace počet osob/výjezdové skupiny	0,79
Korelace rozloha kraje/výjezdové základny	0,86

Zdroj: vlastní zpracování

Konkrétní počty výjezdových základen a výjezdových skupin jednotlivých krajů nemají v případě komparací krajů velkou vypovídací hodnotu. Opět i zde platí, že každý kraj se liší, kromě jiných, svojí rozlohou a počtem obyvatel, tudíž musejí být tato čísla uvedena do porovnatelných ukazatelů. V tomto případě bylo využito kombinace s rozlohou kraje pro vytvoření ukazatele zachycující počet výjezdových základen na 1000km², druhý ukazatel vyměřuje počet výjezdových skupin na 100 tisíc obyvatel kraje. Výsledky jsou znázorněny v tabulce (Tabulka 11) na konci tohoto odstavce.

Tabulka 11: Výjezdové základny a skupiny v jednotlivých krajích

Kraj	Výjezdové základny (na 1000km ²)	Výjezdové skupiny na (100 tis. Obyvatel)
Jihočeský kraj	2,98	7,85
Jihomoravský kraj	3,06	3,59
Karlovarský kraj	3,62	7,67
Královéhradecký kraj	3,15	5,65
Liberecký kraj	4,43	7,06
Moravskoslezský kraj	5,71	4,35
Olomoucký kraj	2,85	4,40
Pardubický kraj	3,54	5,81
Plzeňský kraj	3,04	6,45
Středočeský kraj	3,45	6,87
Ústecký kraj	3,94	4,61
Vysočina	3,09	5,69
Zlínský kraj	3,53	4,95
Průměr krajů	3,47	5,51

Zdroj: zpracováno podle [18]

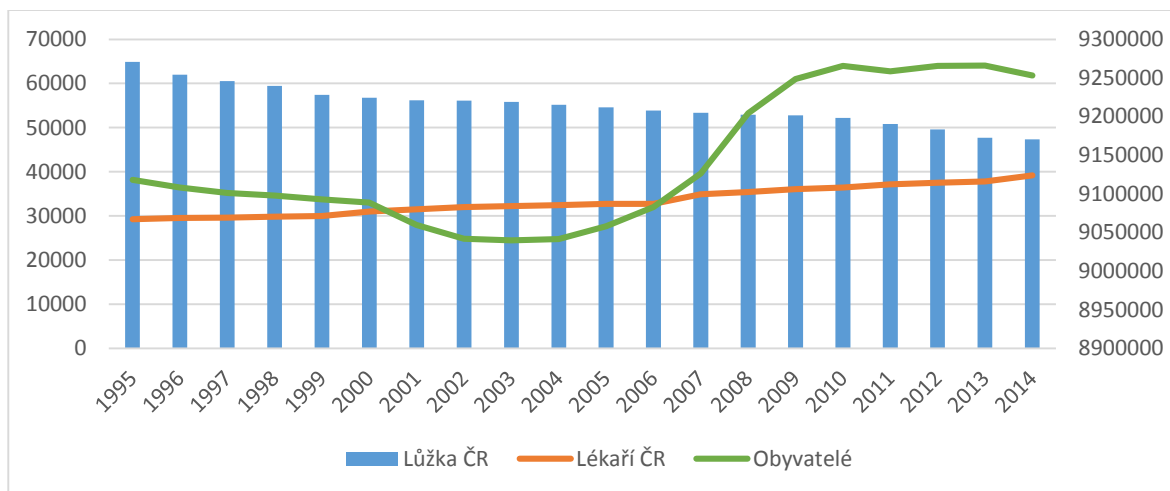
Z těchto výsledků je možné vypočítat, že pokud by se porovnával daný kraj pouze podle počtu výjezdových základen na rozlohu, mohl by dopadnout jako Jihočeský kraj a skončit s nejmenší hodnotou, nicméně ve druhém ukazateli tento kraj dosahuje nejvyšší hodnoty. Toto je způsobeno rozlohou kraje, Jihočeský kraj má druhou největší rozlohu v ČR a nižší počet výjezdových základen je kompenzován vyšším počtem výjezdových skupin, poměr mezi počtem výjezdových základen a výjezdových skupin je třetí nejlepší v ČR. Nejlepší plošné pokrytí podle výsledků dosahuje Moravskoslezský kraj, který má 5,71 základen na 1000 km². Na druhé straně v počtu výjezdových skupin na 100 tisíc obyvatel dopadl Jihomoravský kraj, který zaostává téměř o 2 výjezdové skupiny za krajským průměrem. To by mohlo být v případě nějaké rozsáhlé krizové události velmi závažným problémem, pokud by kraj nebyl schopný zajistit včasnou přednemocniční péči všem postiženým obyvatelům.

3.4.2 Sociální zabezpečení a nemocnice

Sociální zabezpečení krajů, kterým může být chápán počet nemocnic, počet lékařů, počet lůžek a podobně, sice nepatří pod služby poskytované ZZS, ale jejich spolupráce a fungování je úzce spojeno a pro zajištění bezpečnosti obyvatel ČR je toto zabezpečení nezbytné.

Počet nemocnic se v průběhu dvaceti let snížil o 27 nemocnic, k roku 2014 se v ČR nacházelo 160 nemocnic, ovšem porovnávat kraje z hlediska počtu nemocnic by nebylo správné, každá nemocnice je jinak velká, stejně tak se liší požadavky jednotlivých krajů, proto se zde jednotlivé kraje budou porovnávat podle počtu lůžek a podle počtu lékařů. V následujícím grafu

(Graf 8) je zachycen vývoj celkového počtu lůžek a lékařů (levý sloupec) vzhledem k vývoji celkového obyvatelstva ČR bez Prahy (pravý sloupec). Z grafu je možné vypočítat klesající tendenci počtu lůžek, kde se jejich počet za posledních dvacet let zmenšil z téměř 65 tisíc na 47 tisíc lůžek, oproti tomu u počtu lékařů je možné sledovat mírně rostoucí trend a za stejné období se jejich počet zvýšil o 10 tisíc lékařů. Počet obyvatel se za toto časové rozmezí zvýšil o 150 tisíc obyvatel, tudíž je možné označit klesající počet lůžek na rostoucí počet obyvatel ČR za negativní jev.

Graf 8: Vývoj počtu lékařů a lůžek vzhledem k vývoji obyvatelstva

Zdroj: zpracováno podle [18]

Nyní se tyto ukazatele rozeberou podrobněji z pohledu jednotlivých krajů. Z níže uvedené tabulky (Tabulka 12), která popisuje počet lékařů v jednotlivých krajích na 1000 obyvatel, je vidět, že nejvíce lékařů na počet obyvatel je možné nalézt v Jihomoravském kraji, zatímco nejmenší počet ve Středočeském kraji. Tento rozdíl vysoký rozdíl je způsoben velkou koncentrací lékařských služeb v hlavním městě Praha (7,9 lékařů na 1000 obyvatel), které se nachází uprostřed středočeského kraje, nicméně není jeho součástí, oproti tomu v jihomoravském kraji se nachází druhé největší město ČR, Brno, které jeho součástí je. Pokud by se zohlednila Praha jako součást Středočeského kraje, počet lékařů v roce 2014 by pro toto spojení byl 5,61 na 1000 obyvatel, tedy srovnatelný s Jihomoravským krajem. Z toho vyplývá, že krajem s nejhorším počtem lékařů na 1000 obyvatel se stává Ústecký kraj s 3,51 lékaři na 1000 obyvatel.

Tabulka 12: Počet lékařů (na 1000 ob.)

Kraj	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Jihočeský kraj	3,96	4,01	4,10	4,10	4,11	4,28
Jihomoravský kraj	4,75	4,79	4,87	4,92	4,97	5,40
Karlovarský kraj	3,87	3,88	4,19	4,31	4,20	4,44
Královéhradecký kraj	4,53	4,50	4,49	4,60	4,57	4,58
Liberecký kraj	3,68	3,69	3,76	3,76	3,84	3,87
Moravskoslezský kraj	3,79	3,90	3,99	4,02	4,07	4,14
Olomoucký kraj	4,26	4,39	4,53	4,55	4,57	4,76
Pardubický kraj	3,80	3,80	3,89	3,88	3,98	4,14
Plzeňský kraj	4,48	4,50	4,59	4,65	4,66	4,81
Středočeský kraj	3,16	3,15	3,13	3,19	3,24	3,32
Ústecký kraj	3,45	3,40	3,47	3,52	3,50	3,51
Vysočina	3,47	3,53	3,60	3,67	3,68	3,84
Zlínský kraj	3,70	3,70	3,86	3,88	3,90	4,01
Průměr krajů	3,92	3,94	4,04	4,08	4,10	4,24

Zdroj: zpracováno podle [18]

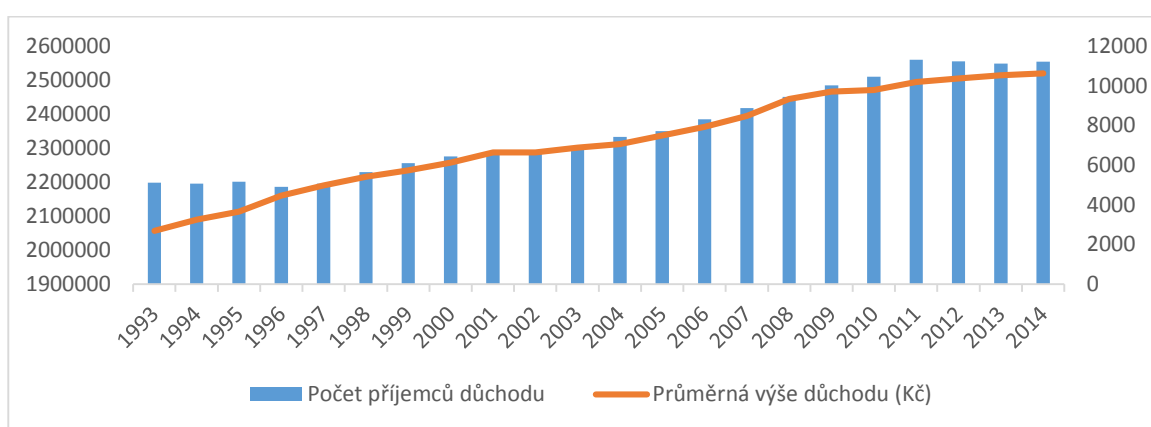
Dalším ukazatelem důležitým pro tuto analýzu je počet lůžek, které mají kraje k dispozici. Tento ukazatel je také velmi podstatným v otázce bezpečnosti ČR, pokud by v případě nějakého krizového stavu nebyl dostatek lůžek, nebylo by možné poskytnout všem obyvatelům potřebnou pomoc. Vývoj počtu lůžek je možné najít v níže uvedené tabulce (Tabulka 13), hodnoty jsou převedeny na tisíc obyvatel. Z krajského průměru je možné pozorovat klesající tendence, kdy každým rokem klesá počet lůžek zhruba o 0,11 lůžek na 1000 obyvatel. Výsledky jsou podobné jako v předchozí tabulce (Tabulka 12), kde nejlépe dopadl Jihomoravský kraj a nejhůře Středočeský kraj, je to z výše uvedených důvodů, za které je odpovědné hlavní město Praha. Tedy za kraj s nejnižším počtem lůžek je možné místo Středočeského kraje považovat Zlínský kraj.

Tabulka 13: Počet lůžek (na 1000 ob.)

Kraj	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Průměr kraje
Jihočeský kraj	5,60	5,55	5,36	5,27	4,98	4,95	5,28
Jihomoravský kraj	6,87	6,84	6,42	6,25	6,12	6,11	6,44
Karlovarský kraj	5,38	5,24	4,99	4,92	4,56	4,66	4,96
Královéhradecký kraj	6,51	6,43	6,25	6,02	5,95	6,10	6,21
Liberecký kraj	6,11	6,08	5,96	5,93	5,60	5,64	5,89
Moravskoslezský kraj	5,34	5,24	5,10	4,90	4,77	4,78	5,02
Olomoucký kraj	5,42	5,27	5,15	4,88	4,74	4,77	5,04
Pardubický kraj	5,20	5,11	5,01	4,95	4,85	4,85	4,99
Plzeňský kraj	6,16	6,13	6,20	6,05	5,80	5,69	6,01
Středočeský kraj	4,68	4,70	4,56	4,57	4,34	4,13	4,50
Ústecký kraj	6,37	6,13	6,16	6,02	5,90	5,85	6,07
Vysočina	5,42	5,42	5,21	5,18	4,89	4,85	5,16
Zlínský kraj	5,21	5,17	5,17	4,84	4,43	4,37	4,87
Průměr krajů	5,71	5,64	5,50	5,37	5,15	5,13	5,42

Zdroj: zpracováno podle [18]

Posledním ukazatelem této kapitoly bude sociální zabezpečení důchodců v ČR, konkrétněji vývoj počtu příjemců důchodů a jejich příjem. Nejde pouze o staré lidi, ale i o osoby s různým stupněm postižení, tedy všichni, kteří mají nárok pobírat důchod. Pokud by stát nepomáhal těmto osobám, mohlo by to vést k narušení bezpečnosti státu, například zvýšenou trestnou činností, narušením veřejného pořádku a podobně. Následující graf (Graf 9) zobrazuje celkový vývoj počtu příjemců důchodu v ČR a jejich průměrnou výši důchodu. Počet osob pobírajících důchod se v ČR za posledních dvacet let zvýšil téměř o 16 %, to je přibližně o 35 tisíc osob více než bylo v roce 1993. Jejich průměrný důchod se za toto časové období také zvyšoval, od roku 1993 do roku 2014 dosáhl čtyřikrát vyšší hodnoty, z původních 2681 Kč, které pobíral důchodce v roce 1993, pobírá v roce 2014 průměrně 10 618 Kč.

Graf 9: Vývoj počtu důchodců a výše průměrného důchodu

Zdroj: zpracováno podle [18]

Vysoký počet důchodců může mít negativní vliv na ekonomickou činnost kraje a tím může být opět narušena jeho bezpečnost. Vývoj v jednotlivých krajích je zachycen v tabulce (Tabulka 14) pod odstavcem, prvním ukazatelem tabulky je procentuální zastoupení důchodců v kraji vzhledem k celkovému počtu obyvatel kraje. Je vidět, že procentuální zastoupení je ve všech krajích velmi podobné a výsledné hodnoty se pohybují plus mínus dvě procenta kolem krajského průměru. Nejhuře si však vede Královéhradecký kraj, kde se vyskytuje 29,81 % důchodců z celkového počtu obyvatel a nejmenší procento důchodců je ve středočeském kraji, kde tento ukazatel dosahuje hodnoty 25,40 %. Druhým ukazatelem tabulky je průměrná výše důchodů a i zde ukazatel dosahuje velmi podobných hodnot ve všech krajích. Nejvyšší průměrná výše důchodů je vyplácena ve Středočeském kraji a jeho hodnota dosahuje 10 836 Kč a nejnižší důchod je vyplácen v Olomouckém kraji, kde dosahuje hodnoty 10 503 Kč. Z této tabulky plyne závěr, že důchodové zabezpečení je v jednotlivých krajích srovnatelné a žádný kraj se velmi neodlišuje od průměrných hodnot krajů.

Tabulka 14: Procentuální zastoupení důchodců a průměrná výše důchodu

Kraj	Procentuální zastoupení důchodců v kraji	Průměrná výše důchodu (v Kč)
Jihočeský kraj	27,62%	10610
Jihomoravský kraj	27,68%	10550
Karlovarský kraj	26,59%	10559
Královéhradecký kraj	29,81%	10715
Liberecký kraj	27,84%	10626
Moravskoslezský kraj	27,89%	10758
Olomoucký kraj	27,52%	10503
Pardubický kraj	28,15%	10543
Plzeňský kraj	27,80%	10721
Středočeský kraj	25,40%	10836
Ústecký kraj	27,70%	10538
Vysočina	28,56%	10538
Zlínský kraj	28,55%	10539
Průměr krajů	27,78%	10618

Zdroj: zpracováno podle [18]

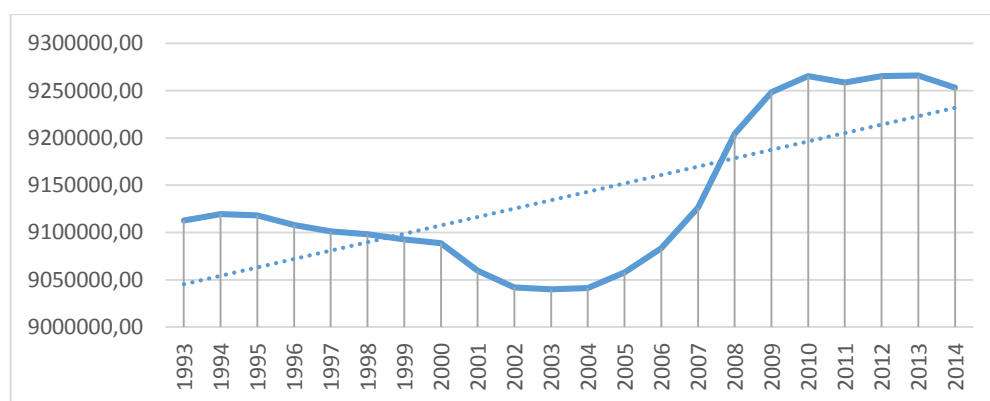
4. REGIONÁLNÍ STATISTIKY

Pro komparaci jednotlivých regionů, krajů, v ČR je důležité znát nejprve jejich údaje o vývoji a počtu obyvatel, hustotě obyvatel, věkovém rozdělení, průměrném věku, migraci a dalších demografických ukazatelích, také je podstatné znát některé z ekonomických ukazatelů, jakými může být například hrubá průměrná mzda či plat nebo jejich medián, aby byl také viditelný rozdíl mezi těmito dvěma statistikami. Výše zmíněné a další ukazatele budou nyní v práci rozebrány podrobněji.

4.1 Obyvatelstvo

Počet obyvatel a vývoj obyvatelstva hraje v otázce bezpečnosti důležitou roli. Stát a jednotlivé kraje potřebují znát co nejpodrobnější stav osob, které musí zabezpečit. Nejlepším zdrojem těchto dat je Sčítání lidu, domů a bytů, které patří k nejrozsáhlejšímu statistickému zjišťování. Jeho prostřednictvím lze získat množství cenných údajů, jakých nelze jiným způsobem efektivně získat. Poslední sčítání proběhlo v březnu 2011. Z tohoto sčítání lze zjistit o obyvatelstvu nejen jejich počet a stav, ale také například technickou vybavenost domácností, státní příslušnost, dosažené vzdělání a mnoho dalšího.

Následující graf (Graf 10) zachycuje vývoj počtu obyvatel ve zkoumaných regionech v období 1993 až 2014. Z grafu vyplývá, že celkový počet obyvatel se zvýšil zhruba o 150 tisíc, nejnižší hodnoty dosahuje v letech 2002 až 2004 a od roku 2005 do roku 2010 se počet obyvatel rychle zvyšoval, ovšem tento růst se v roce 2010 zastavil a nyní jeho hodnota stagnuje a má tendenci klesat. Celkový trend tohoto grafu je rostoucí.

Graf 10: Vývoj počtu obyvatel v letech 1993 až 2014

Zdroj: zpracováno podle [18]

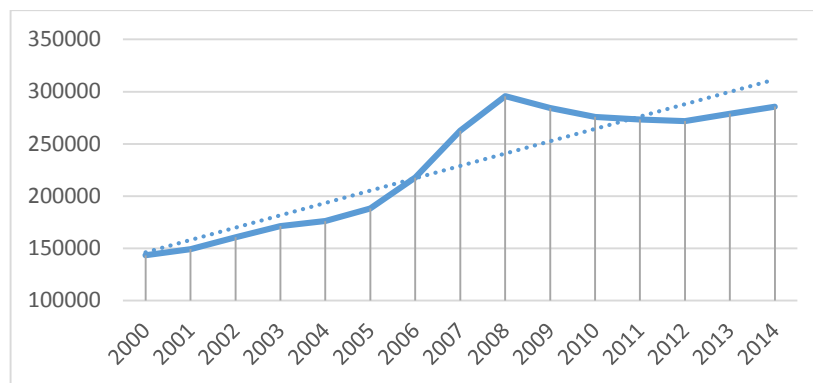
Vývoj obyvatel v jednotlivých krajích lze nalézt v níže uvedené tabulce (Tabulka 15). Průměrně se ve zkoumaných krajích v období 1993 až 2014 zvýšil počet obyvatel o 12 505, v šesti krajích byl zaznamenán přírůstek obyvatel a v sedmi krajích došlo k úbytku. Nejvyšší přírůstek obyvatelstva je viditelný ve Středočeském kraji, kde za posledních 21 let došlo ke zvýšení o 206 364 obyvatel, naopak největší úbytek obyvatel je možný pozorovat v Moravskoslezském kraji, kde došlo k úbytku obyvatel o 76 652. Tento negativní vývoj v Moravskoslezském kraji lze spojit se zavíráním dolů a tím úbytkem pracovních sil, tedy pokud se nejedná o přirozený úbytek obyvatel, ale spíše o migraci. Více prozradí další statistiky.

Tabulka 15: Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých krajích

Kraj	1993	2014	Rozdíl
Jihočeský kraj	626391	637300	10909
Jihomoravský kraj	1141313	1172853	31540
Karlovarský kraj	304733	299293	-5440
Královéhradecký kraj	554500	551950	-2550
Liberecký kraj	428564	438851	10287
Moravskoslezský kraj	1294328	1217676	-76652
Olomoucký kraj	641245	635711	-5534
Pardubický kraj	510906	516372	5466
Plzeňský kraj	557080	575123	18043
Středočeský kraj	1108935	1315299	206364
Ústecký kraj	825257	823972	-1285
Vysočina	522823	509895	-12928
Zlínský kraj	600915	585261	-15654
Průměr krajů	701307	713812	12505

Zdroj: zpracováno podle [18]

Žhavou otázkou současnosti je stále vyšší počet lidí žádajících o azyl v evropských zemích, rostoucí přistěhovalectví, váleční uprchlíci, to ale nebude součástí této práce. V následujícím grafu (Graf 11) je zachycen vývoj počtu cizinců v letech 2000 až 2014. Tyto hodnoty jsou bez osob s platným azylem, nejčastěji se jedná o cizince nacházející se na našem území za účelem zaměstnání. Celkový trend vývoje je rostoucí, v roce 2000 nedosahovala hodnota cizinců ani 150 000, zatímco v roce 2014 se počet cizinců blíží 300 000, jedná se téměř o dvojnásobný nárůst cizinců na území ČR za posledních 14 let. Nejvíce cizinců se v ČR vyskytovalo v roce 2008.

Graf 11: Vývoj počtu cizinců v letech 2000 až 2014

Zdroj: zpracováno podle [18]

Dalším zkoumaným ukazatelem této analýzy je vývoj hustoty obyvatelstva. Tento ukazatel může být důležitý pro policejní nebo záchranné složky, při rozhodování o počtu a rozmístění svých stanic. Konkrétní hodnoty jednotlivých krajů lze nalézt v následující tabulce (Tabulka 16). V posledních 21 letech došlo ke zvýšení v průměru o 0,73 obyvatel na 1 km². Je zde možné sledovat podobný vývoj jako u vývoji počtu obyvatel, to proto, že tento ukazatel je odvozen z celkového počtu obyvatel a rozlohy krajů, které zůstávají už několik let stejné. Nejvyšší nárůst hustoty lze sledovat ve Středočeském kraji, kdy se sledovaná hodnota zvýšila o 18,72 obyvatel na 1 km², nejvyšší úbytek lze potom sledovat v Olomouckém kraji, zde se hustota obyvatelstva snížila o 6,20.

Tabulka 16: Vývoj hustoty obyvatelstva v letech 1993 až 2014 (obyvatel/km²)

Kraj	1993	2014	Rozdíl
Jihočeský kraj	62,29	63,37	1,08
Jihomoravský kraj	161,54	162,70	1,17
Karlovarský kraj	91,94	90,30	-1,64
Královéhradecký kraj	116,54	115,74	-0,80
Liberecký kraj	135,51	138,71	3,20
Moravskoslezský kraj	229,46	224,37	-5,09
Olomoucký kraj	126,90	120,70	-6,20
Pardubický kraj	113,07	114,27	1,19
Plzeňský kraj	73,68	76,07	2,39
Středočeský kraj	100,68	119,40	18,72
Ústecký kraj	154,68	154,50	-0,18
Vysočina	75,50	75,03	-0,47
Zlínský kraj	151,56	147,68	-3,88
Průměr krajů	122,57	123,30	0,73

Zdroj: zpracováno podle [18]

Mírou urbanizace nebo také městským podílem obyvatelstva se rozumí, kolik z celkových obyvatel zkoumaného regionu žije ve městech. V tomto ukazateli jsou mezi kraji velké rozdíly. Z tabulky uvedené pod tímto odstavcem (Tabulka 17) je viditelné, že mezi krajem s nejvyšší mírou urbanizace, kterým je Karlovarský kraj s hodnotou 82,52 % v roce 2014 a krajem s nejnižší mírou urbanizace, kterým je Středočeský kraj s hodnotou 52,20 % v roce 2014, je rozdíl 30 %. Dalším zajímavým faktem je stěhování obyvatel z měst do rurálních oblastí, což vyplývá z průměrné změny míry urbanizace, která je za sledované období negativní a to konkrétně -0,32 %. Největší změna míry urbanizace je v Moravskoslezském kraji, kde se za posledních 21 let snížila o 3,28 %, na druhou stranu v Plzeňském kraji došlo k nejvyššímu nárůstu míry urbanizace a to o 2,31 %.

Tabulka 17: Vývoj míry urbanizace v letech 1993 až 2014 (v %)

Kraj	1993	2014	Rozdíl
Jihočeský kraj	62,22	63,79	1,57
Jihomoravský kraj	62,93	61,87	-1,06
Karlovarský kraj	82,43	82,52	0,09
Královéhradecký kraj	68,82	66,87	-1,95
Liberecký kraj	79,13	77,50	-1,64
Moravskoslezský kraj	78,08	74,80	-3,28
Olomoucký kraj	58,15	56,36	-1,80
Pardubický kraj	60,76	61,96	1,20
Plzeňský kraj	65,08	67,39	2,31
Středočeský kraj	53,05	52,20	-0,85
Ústecký kraj	80,09	79,90	-0,19
Vysočina	56,16	56,83	0,67
Zlínský kraj	58,17	58,98	0,82
Průměr krajů	66,54	66,23	-0,32

Zdroj: zpracováno podle [18]

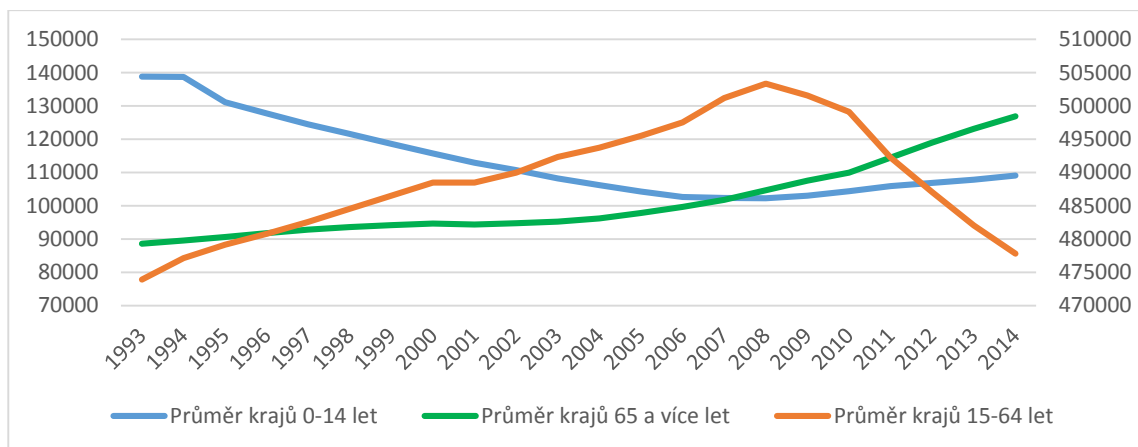
4.1.1 Stárnutí české populace

Stárnutí české populace je jedním z nejzávažnějších problémů nejen České republiky, ale všech vyspělých zemí. Pod stárnutím obyvatelstva je možné si představit dlouhodobý a provázaný proces, který se odborně nazývá demografické stárnutí, při kterém dochází ke změně věkové struktury určité populace. Při této změně dochází k výraznému převýšení postreprodukční složky populace ve věku 50 a více let nad složkou dětskou ve věku do 15 let, zhruba v poměru 3:2.

Demografické stárnutí je možné rozdělit na dva druhy. První je důsledkem snižování úrovně plodnosti, které ústí ke snížení podílu dětské složky v populaci, jde o působení zesponu věkové pyramidy. Druhý typ demografického stárnutí je zapříčiněn snížením intenzity úmrtnosti, tedy se prodlužuje naděje dožití a dochází k růstu ve vrchní části věkové pyramidy. Nejčastěji probíhají oba druhy demografického stárnutí současně.

S demografickým stárnutím existuje široké spektrum problémů a s tím i možnost ohrožení bezpečnosti ČR, například ekonomické bezpečnosti. Jedním z problémů může být zpomalení ekonomického vývoje, kdy nedostatečný příliv nových mladých lidí na trh práce a stárnoucí pracovní síla negativně ovlivní potenci ekonomických inovací, profesní a zaměstnaneckou mobilitu, obecně lze říci, že se sníží celková produktivita. Dalším problémem vycházejícím z prodlužující se naděje na dožití je rostoucí počet osob odkázaných na nákladnou zdravotní péči a mnoho dalších problémů. [17]

Jak je to s věkem v ČR je možné vidět na následujícím grafu (Graf 12), kde je zobrazen vývoj průměrného věku ve zkoumaných regionech v letech 1993 až 2014. Levý sloupec vyjadřuje, kolik obyvatel se nachází ve věku 0 - 14 a 65 a více. V roce 1993 převyšovala věková skupina obyvatel 0 - 14 let nejstarší věkovou skupinu zhruba o 50 000 obyvatel, nicméně toto se v průběhu času zcela otočilo. Nejmladší složka obyvatelstva se za posledních 21 let průměrně snížila zhruba o 30 000 obyvatel, od roku 2009 však u ní lze sledovat mírně rostoucí tendenci. Na druhé straně nejstarší složka obyvatelstva se za stejné období zvýšila v průměru téměř o 40 000 obyvatel a za celé sledované období neustále roste. V roce 2014 již převyšuje nejstarší složka obyvatelstva nejmladší složku zhruba o 20 000 obyvatel. Hodnoty ekonomicky aktivní složky, ve věku 15 - 64 let, jsou zachyceny v pravém sloupci. Průběh této skupiny od roku 1993 do roku 2008 rostl, v tomto roce dosahoval nejvyšší hodnoty a to zhruba 503 000 obyvatel, avšak od roku 2008 začal prudce klesat a v roce 2014 se dostal na podobnou hodnotu jako v roce 1994, tedy na 477 000 obyvatel a podle všech předpokladů bude ekonomicky aktivních obyvatel i nadále ubývat.

Graf 12: Průměrný věk v letech 1993 až 2014

Zdroj: zpracováno podle [18]

Aktuální věkové rozdělení v jednotlivých krajích z roku 2014 lze nalézt v následující tabulce (Tabulka 18). Z hodnot v tabulce lze tvrdit, že věkové rozložení je ve všech krajích velmi podobné, téměř stejné. Nejmenší podíl nejmladších obyvatel se nachází ve Zlínském kraji a to 14,5 %, největší podíl mladých lze pozorovat ve Středočeském kraji, jedná se o hodnotu 16,8 %. Z ekonomicky aktivní složky je největší podíl těchto obyvatel v Karlovarském a Moravskoslezském kraji s 67,7 % a nejmenší v Královéhradeckém kraji s 66,2 %. Pokud jde o věkovou skupinu 65 a více let, tak největší podíl na regionálním obyvatelstvu se nachází v Královéhradeckém kraji s 18,8 % a nejmenší podíl lze potom najít ve Středočeském kraji s hodnotou 16,7 %.

Tabulka 18: Věkové rozdělení v jednotlivých krajích

Kraj	0-14	15-64	65 a více
Jihočeský kraj	15,2%	66,8%	18,0%
Jihomoravský kraj	15,0%	66,8%	18,2%
Karlovarský kraj	14,9%	67,7%	17,5%
Královéhradecký kraj	15,0%	66,2%	18,8%
Liberecký kraj	15,7%	66,7%	17,6%
Moravskoslezský kraj	14,7%	67,7%	17,5%
Olomoucký kraj	14,9%	66,8%	18,2%
Pardubický kraj	15,2%	66,7%	18,0%
Plzeňský kraj	14,8%	66,8%	18,4%
Středočeský kraj	16,8%	66,5%	16,7%
Ústecký kraj	15,7%	67,2%	17,1%
Vysočina	14,9%	66,9%	18,2%
Zlínský kraj	14,5%	67,2%	18,3%
Průměr krajů	15,2%	66,9%	17,9%

Zdroj: zpracováno podle [18]

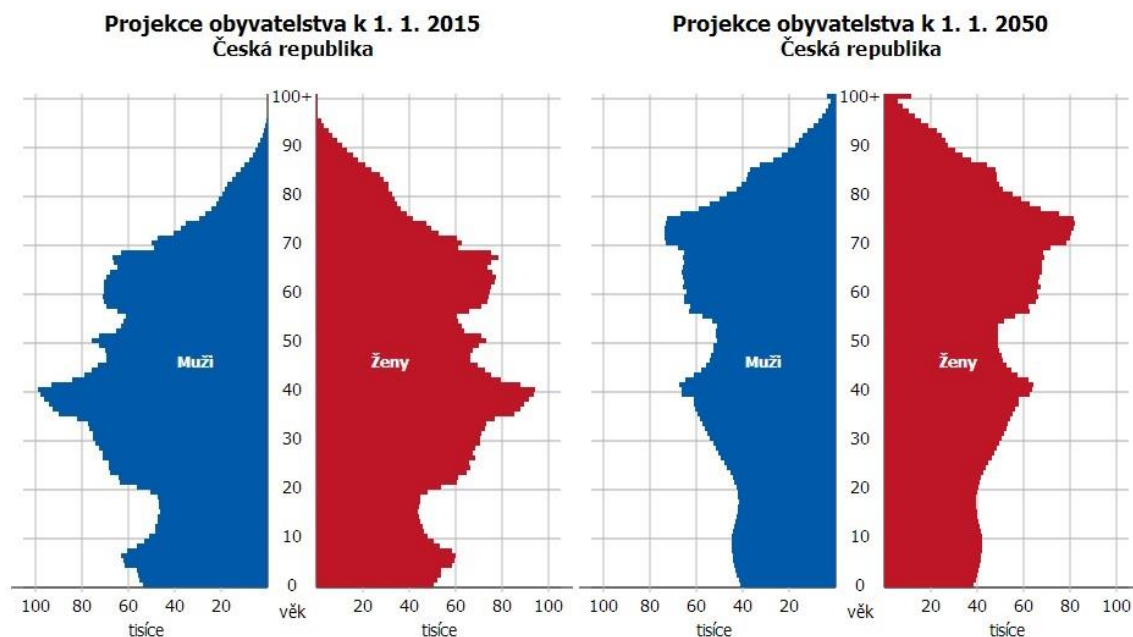
S celkovým demografickým stárnutím populace se také zvyšuje průměrný věk obyvatelstva ČR. Jak se tento vývoj promítl v jednotlivých krajích za posledních 21 let, je možné vidět v níže uvedené tabulce (Tabulka 19). Za sledované období zestárly kraje v průměru o 5,33 let a nejvyšší rozdíl pak nastal v Karlovarském kraji, kde obyvatelstvo zestárlo v průměru o 6,45 let. Nejmenší změna nastala ve Středočeském kraji, zde obyvatelstvo zestárlo v průměru o 3,20 let. Pokud jde o průměrný věk v roce 2014 tak krajem s nejmladším obyvatelstvem je Středočeský kraj, kde mají obyvatelé v průměru 40,70 let a krajem s nejstarším obyvatelstvem je potom Zlínský kraj, kde průměrný věk obyvatelstva dosahuje 42,24 let.

Tabulka 19: Průměrný věk v jednotlivých krajích

Kraj	1993	2014	Rozdíl
Jihočeský kraj	36,39	41,88	5,49
Jihomoravský kraj	37,05	41,85	4,80
Karlovarský kraj	35,37	41,83	6,45
Královéhradecký kraj	37,10	42,20	5,10
Liberecký kraj	36,09	41,36	5,28
Moravskoslezský kraj	35,59	41,75	6,16
Olomoucký kraj	36,34	41,97	5,64
Pardubický kraj	36,52	41,71	5,19
Plzeňský kraj	37,28	42,13	4,85
Středočeský kraj	37,50	40,70	3,20
Ústecký kraj	35,82	41,16	5,34
Vysočina	36,07	41,87	5,80
Zlínský kraj	36,28	42,24	5,96
Průměr krajů	36,41	41,74	5,33

Zdroj: zpracováno podle [18]

Český statistický úřad na základě pozorovaných údajů zpracovává projekce obyvatelstva do budoucnosti. Jedna taková projekce obyvatelstva je možná vidět na následujícím grafu (Graf 13). Jde o takzvané věkové pyramidy, kde je zobrazen počet obyvatel v jednotlivých věkových skupinách, rozdělených po deseti letech, obyvatelstvo je také rozděleno na muže a ženy. Projekce obyvatelstva k 1. 1. 2015 obsahuje nejpočetnější skupinu obyvatelstva mezi 30 a 50 lety, nejvíce kolem 40 let. Oproti tomu projekce obyvatelstva k 1. 1. 2050 obsahuje největší část obyvatelstva od 60 do 80 let, s neustále se snižující základnou mladých obyvatel oproti starým obyvatelům. Fungování české ekonomiky se bude muset přizpůsobit těmto demografickým změnám nebo by mohlo dojít k narušení již zmíněné ekonomické bezpečnosti státu.

Graf 13: Projekce obyvatelstva v letech 2015 a 2050

Zdroj: zpracováno podle [18]

Z výše uvedených statistik vyplývá, že ČR opravdu stárne a musí se připravit řešit tyto problémy již dnes. Jak ale tyto problémy efektivně a reálně řešit? Jedním z možných řešení je zvyšování produktivity práce pomocí vědeckotechnického rozvoje a aplikace nových technologií v ekonomické činnosti, zvyšování vzdělanosti jak u mladých obyvatel, tak u starších – zvýšit pozornost a investice do procesu celoživotního vzdělávání obyvatel jak v soukromém, tak ve veřejném sektoru. Jednou z vizí je podle Muffelse model věkové integrace, která je založena na permanentním prolínání vzdělání, práce a zájmových aktivit.

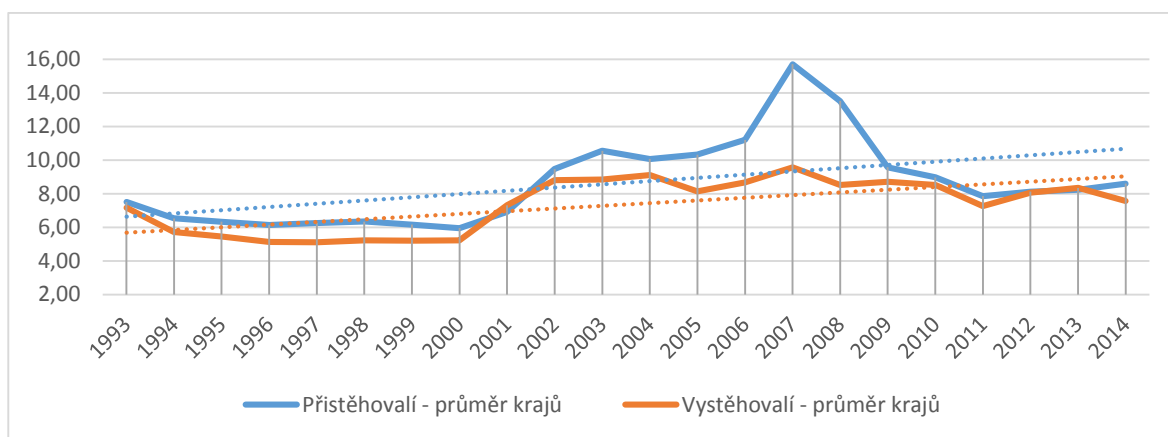
Dalším způsobem, který souvisí s dosahováním ekonomického růstu, může být zvyšování věku odchodu do důchodu. To by znamenalo odložení plateb důchodů a naopak příjem do státního rozpočtu. Ovšem toto řešení se potýká s dvěma základními problémy. Jedním z nich je produktivita a flexibilita starší části populace a tedy i jejich uplatnitelnost na trhu práce. Druhým jsou neustále rostoucí nároky zaměstnavatelů na zaměstnance, technologický rozvoj a nutnost vzdělávání zaměstnanců, tedy zda by starší obyvatelé byli dostatečně flexibilní a schopni učit se stále novým přístupům.

Shrnutím lze tedy říci, že je nutné využívat všech nástrojů hospodářské a populační politiky, zvýšení vzdělanostní úrovně a investice do vědeckotechnického rozvoje. [10]

4.1.2 Migrace a atraktivita krajů

Migrace je dalším užitečným ukazatelem z hlediska demografie a může pomoci určit, z jakých krajů lidé odcházejí a kam se nejvíce stěhují. Z toho se lze zaměřit na kraje s nejnižší atraktivitou a určit příčinu negativního hodnocení kraje a případně určit bezpečnostní nedostatky.

Vývoj migrace v letech 1993 až 2014 je zachycen na následujícím grafu (Graf 14), hodnoty grafu jsou uvedeny na tisíc obyvatel v ‰. Poměr přistěhovalých a vystěhovalých se v průběhu sledovaného období moc neliší, s výjimkou období 2006 až 2008, kdy počet přistěhovalých osob výrazněji převyšuje počet osob vystěhovalých, tento vývoj koresponduje s vývojem počtu cizinců, kdy ve stejném období byl zaznamenán největší příbytek cizinců. Z celkových trendů grafu, které jsou mírně rostoucí, lze říci, že mobilita obyvatel ČR se pomalu zvyšuje. Tento jev může být z hlediska zaměstnavatelů hodnocen jako pozitivní.

Graf 14: Vývoj migrace v období 1993 až 2014 (v ‰ na tisíc obyvatel)

Zdroj: zpracováno podle [18]

Z údajů o migraci je možné získat index atraktivity neboli index migračního salda, který je poměrem migračního salda a obratu migrace. Pohybuje se v rozmezí od -1 do 1 a je ukazatelem, který hodnotí efektivnost migrace. Pokud hodnoty indexu dosahují hodnot vyšších než 0, převyšuje počet přistěhovalých nad počtem vystěhovalých a obráceně. Hodnoty tohoto indexu v jednotlivých krajích jsou zachyceny v níže uvedené tabulce (Tabulka 20). Z údajů za posledních 5 let je možné sledovat nejnižší oblību Moravskoslezského kraje, kde index atraktivity dosahuje ve všech letech nejnižších hodnot. Toto lze přisuzovat negativnímu vývoji pracovního trhu ve zdejších kraji, zejména zavíráním uhelných dolů. Na druhé straně krajem s nejvyšším indexem atraktivity za sledované období je Středočeský kraj. Celkové průměrné hodnoty krajů se ovšem pohybují velmi blízko 0 a lze tedy říci, že migrace mezi kraji v ČR je poměrně vyrovnaná.

Tabulka 20: Atraktivita krajů

Kraj	2010	2011	2012	2013	2014
Jihočeský kraj	0,06	0,04	0,04	0,04	0,06
Jihomoravský kraj	0,08	0,11	0,10	0,04	0,07
Karlovarský kraj	-0,06	-0,11	-0,20	-0,16	-0,10
Královéhradecký kraj	-0,01	-0,05	-0,06	-0,07	-0,07
Liberecký kraj	0,01	0,03	-0,03	-0,01	0,93
Moravskoslezský kraj	-0,31	-0,24	-0,23	-0,26	-0,24
Olomoucký kraj	-0,06	-0,02	-0,08	-0,09	-0,07
Pardubický kraj	0,05	0,03	0,01	-0,02	0,01
Plzeňský kraj	-0,02	0,10	0,15	0,15	0,19
Středočeský kraj	0,32	0,32	0,26	0,23	0,27
Ústecký kraj	-0,03	-0,02	-0,04	-0,03	-0,04
Vysočina	-0,09	-0,05	-0,09	-0,11	-0,11
Zlínský kraj	-0,10	-0,07	-0,12	-0,09	-0,07
Průměr krajů	-0,01	0,01	-0,02	-0,03	0,07

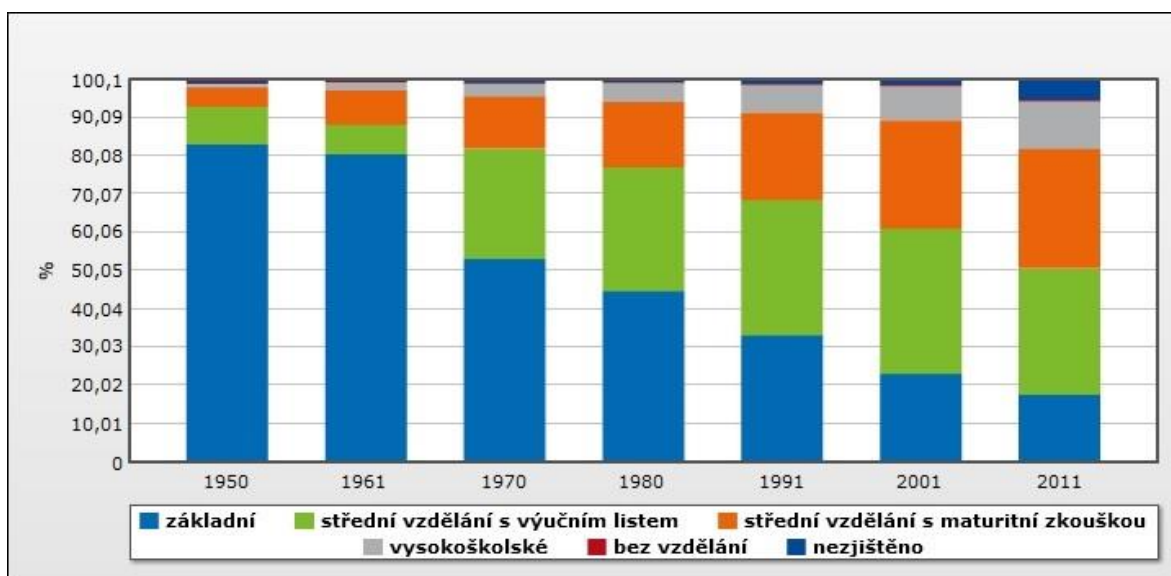
Zdroj: zpracováno podle [18]

4.2 Vzdělanost

Vzdělanost je důležitým a v současnosti stále sledovanějším ukazatelem každého státu. Vysoká vzdělanost je často spojována s vyšším ekonomickým růstem a kvalitnější životní úrovní obyvatelstva. V mnoho studiích se také pojednává, zda dosažené vzdělání ovlivňuje četnost trestné činnosti či nikoliv. Výsledky těchto prací jsou velice zajímavé a povětšinou se stejným výsledkem, že zde doopravdy existuje spojitost. I tato práce se bude dále věnovat podobné otázce, zda je možné vysledovat spojitost mezi počtem trestných činností a rozdělením obyvatelstva na základě maximálně dosaženého vzdělání.

Následující graf (Graf 15) zachycuje vývoj vzdělanosti v českých zemích od roku 1950 do roku 2011, hlavním zdrojem dat je opět Sčítání lidu, domů a bytů. V roce 1950 je možné pozorovat, že více než 80 % obyvatel mělo pouze základní vzdělání a vysokoškolské vzdělání bylo vzácností. Podobné rozdělení převažovalo i v roce 1961, změna nastala až v roce 1970, kdy značně přibylo obyvatel se středním vzděláním s výučním listem, lze zde pozorovat nárůst i v dalších stupních vzdělání.

Podíl obyvatel s pouze základním vzděláním ubýval i nadále a v roce 2011 zastupovalo tuto skupinu obyvatelstva necelých 20 %, zatímco podíl obyvatelstva se středním vzděláním s výučním listem a středním vzděláním s maturitní zkouškou činil dohromady zhruba 60 %. Podíl obyvatel s dosaženým vysokoškolským vzděláním tvořilo v roce 2011 téměř 13 %.

Graf 15: Struktura vzdělanosti v ČR

Zdroj: převzato z [18]

Podrobnější statistiku zabývající se jednotlivými grafy za posledních 10 let je možné najít v níže uvedené tabulce (Tabulka 21), kde je zachycen rozdíl hodnot z roku 2001 a 2011, podle průměru jednotlivých krajů je zřejmé, že podíl obyvatel s úplným středním vzděláním, do kterého jsou započtení i obyvatelé s nástavbou nebo vyšší odborné vzdělání stoupl za posledních 10 let oproti ostatním stupňům nejvíce a to o téměř 7 %, nejvíce se snížil podíl obyvatel s pouze základním vzděláním, včetně obyvatel nad 15 let s neukončeným vzděláním. Tato změna je nejlépe viditelná ve Středočeském kraji, kde se podíl obyvatel s dvěma nejnižšími stupni vzdělání snížil dohromady o 12,96 % a na druhé straně se zde nejvíce zvýšil podíl obyvatel s úplným středním vzděláním a vysokoškolským vzděláním o 13,52 %, tato dvě čísla se nerovnejí, protože ve statistice nejsou zahrnuti obyvatelé, kde jejich vzdělání nebylo zjištěno a nejsou zde také zahrnuti osoby bez vzdělání, které v téměř všech krajích tvoří 0,5% obyvatel.

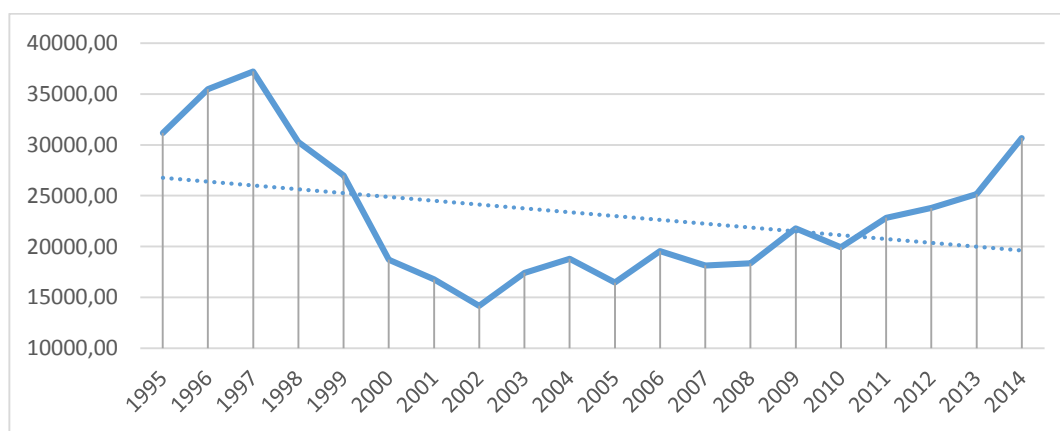
Tabulka 21: Změna struktury vzdělanosti za posledních 10 let

Kraj	Základní vč. neukončeného	Střední včetně vyučených	Úplně střední	Vysokoškolské
Jihočeský kraj	-5,34%	-3,81%	7,30%	3,04%
Jihomoravský kraj	-5,70%	-4,74%	6,90%	4,38%
Karlovarský kraj	-5,48%	-4,11%	5,40%	1,45%
Královéhradecký kraj	-4,90%	-4,20%	7,20%	2,60%
Liberecký kraj	-5,30%	-4,10%	6,60%	2,60%
Moravskoslezský kraj	-5,64%	-3,62%	6,69%	3,45%
Olomoucký kraj	-5,19%	-3,66%	6,63%	3,28%
Pardubický kraj	-4,84%	-4,17%	7,30%	2,88%
Plzeňský kraj	-4,90%	-4,70%	6,50%	2,60%
Středočeský kraj	-6,21%	-6,75%	9,03%	4,49%
Ústecký kraj	-5,62%	-4,36%	6,31%	2,24%
Vysočina	-5,65%	-3,10%	7,73%	2,79%
Zlínský kraj	-5,81%	-3,23%	6,92%	3,53%
Průměr krajů	-5,43%	-4,20%	6,96%	3,02%

Zdroj: zpracováno podle [18]

4.3 Životní prostředí

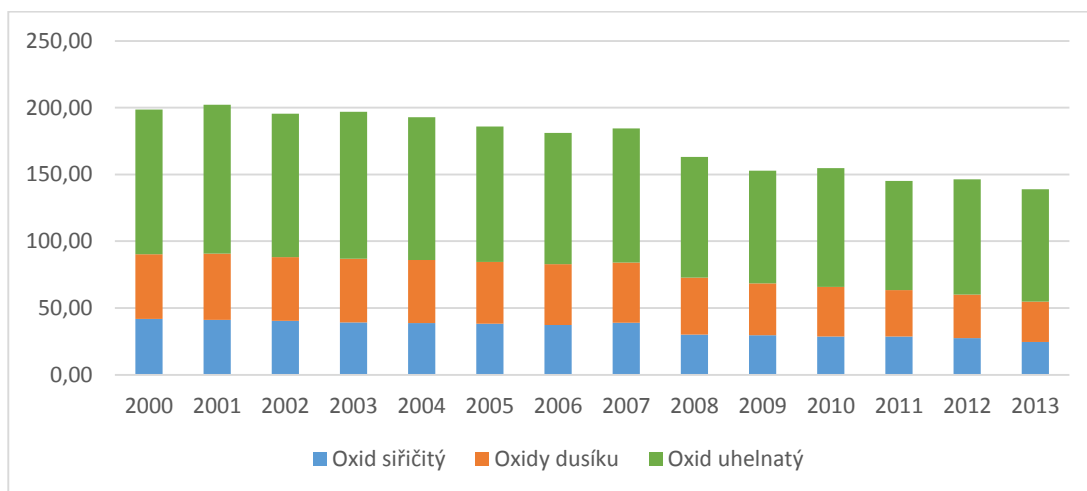
Jednou z hodnot, které se stát zavázal chránit je i zdraví občanů ČR, díky tomu je i životní prostředí v jednotlivých regionech podstatným ukazatelem v této analýze. Jedná se o udržení environmentální bezpečnosti. Na následujícím grafu (Graf 16) je možné vidět, kolik stát investoval na ochranu životního prostředí v letech 1995 až 2014. Nejvyšší částky byly v letech 1996 a 1997 kdy hodnota investic přesahovala hranici 35 miliard Kč, od roku 1997 do roku 2002 celková částka investic klesala až na nejnižší hodnotu zhruba 14 miliard. Od roku 2002 dochází opět k růstu celkových investic a tento růst pokračuje až do roku 2014, kdy investice dosahují něco málo přes 30 miliard Kč. Je možné tedy tvrdit, že ČR záleží na kvalitě životního prostředí a proto opět investice na jeho ochranu stoupají.

Graf 16: Vývoj investic do životního prostředí v letech 1995 až 2014 (v mil. Kč)

Zdroj: zpracováno podle [18]

Dalším grafem (Graf 17) je vývoj výše emisí v letech 2000 až 2013, na kterém je zobrazena výše jednotlivých emisí, jakými jsou oxid siřičitý, oxidy dusíku a oxid uhelnatý. V ČR se poměrně dobře daří tyto emise snižovat a celkové emise se za posledních 13 let snížily o více než 50 tun na km². Pokud stále porostou investice na ochranu životního prostředí, lze očekávat i nadále klesající emise. Tento trend lze označit za velmi pozitivní.

Graf 17: Vývoj emisí v letech 2000 až 2013 (t/ km²)

Zdroj: zpracováno podle [18]

4.3.1 Vývoj emisí v jednotlivých krajích

Vývoj emisí v jednotlivých krajích je nezbytnou součástí této práce a může být nalezen v níže uvedené tabulce (Tabulka 22). V tabulce jsou zachyceny celkové emise jednotlivých krajů v letech 2000 a 2013, dále je zde zachycen rozdíl za toto období. Za 13 let se ve všech krajích podařilo snížit celkové emise, největší snížení je možné pozorovat v Ústeckém kraji, kde se je podařilo snížit o 16,19 tun na km². Nejmenší změna je v kraji Vysočina, ale to je díky nejnižším celkovým emisím ze všech krajů, emise zde dosahovali v roce 2013 pouhých 5,53 tun na km², zatímco v Moravskoslezském kraji, kde jsou emise ze všech krajů nejvyšší, dosahovaly hodnoty 36,16 tun na km². Tyto velké emise jsou způsobeny již zmíněným těžařským průmyslem a s ním spojeným hutnictvím nebo topeništi. Podle ministerstva zdravotnictví ale také velká část znečištění pochází ze sousedního Polska.

Tabulka 22: Vývoj emisí v jednotlivých krajích (v t/km²)

Kraj	Emise v roce 2000	Emise v roce 2013	Rozdíl
Jihočeský kraj	7,36	5,71	-1,64
Jihomoravský kraj	9,72	5,92	-3,80
Karlovarský kraj	14,25	8,41	-5,84
Královéhradecký kraj	9,49	6,20	-3,29
Liberecký kraj	11,57	7,30	-4,26
Moravskoslezský kraj	42,53	36,16	-6,37
Olomoucký kraj	10,81	7,06	-3,75
Pardubický kraj	15,94	10,80	-5,14
Plzeňský kraj	8,56	6,07	-2,49
Středočeský kraj	14,37	10,82	-3,55
Ústecký kraj	37,15	20,97	-16,19
Vysočina	5,62	5,53	-0,09
Zlínský kraj	11,27	7,87	-3,40
Průměr krajů	15,28	10,68	-4,60

Zdroj: zpracováno podle [18]

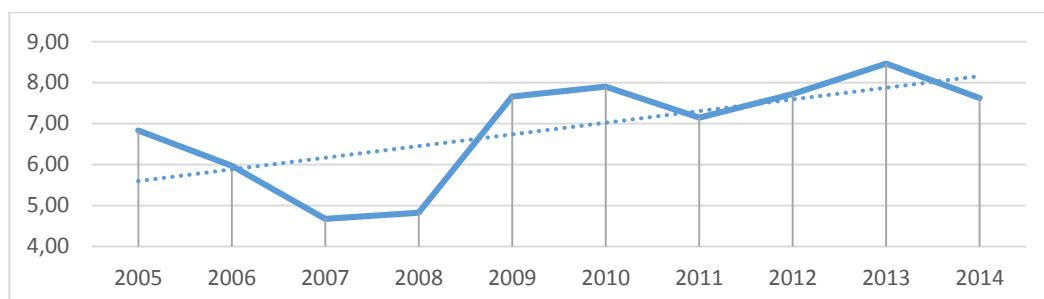
Shrnutím lze říci, že celá ČR se snaží co nejvíce zkvalitňovat životní prostředí. Za posledních pár let investice na ochranu životního prostředí neustále rostou a s tím je možné sledovat i snižování celkových emisí ve všech krajích ČR. Krajem, který v této části analýzy exceluje, je Ústecký kraj, kterému se oproti ostatním krajům povedlo snížit své emise o velmi vysokou hodnotu.

4.4 Ekonomické ukazatele

Ekonomické ukazatele patří do této analýzy za účelem zjištění, zda není ohrožena ekonomická bezpečnost státu. Za nejdůležitější ukazatele zde budou považovány průměrná hrubá mzda a míra nezaměstnaných osob. V další části práce bude testováno, zda tyto jevy neovlivňují i jiné části bezpečnosti, například zda nestojí vysoká nezaměstnanost spojená s nízkými mzdami za vyšší trestnou činností a podobně.

Od ledna 2013 na základě dohody Českého statistického úřadu s Ministerstvem práce a sociálních věcí došlo k přechodu na nový ukazatel registrované nezaměstnanosti v ČR s názvem Podíl nezaměstnaných osob. Jedná se o podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let ze všech obyvatel ve stejném věku. Tento ukazatel nahradil doposud zveřejňovanou míru registrované nezaměstnanosti, která poměřovala všechny dosažitelné uchazeče o zaměstnání pouze k ekonomicky aktivním osobám. Proto bude i v této analýze použit již nový ukazatel a jako první je na následujícím grafu (Graf 18) znázorněn vývoj podílu nezaměstnaných osob v letech 2005 až 2014. Celkový trend grafu je rostoucí, nejnižší míra nezaměstnanosti byla v letech 2007 a 2008, kdy se míra nezaměstnanosti pohybovala pod

hranicí 5 %, po vypuknutí ekonomické krize ovšem nezaměstnanost rychle rostla a v roce 2014 dosahovala hodnoty 7,62 %. Oproti ostatním státům EU si ale ČR vede velmi dobře, například v sousedním Slovensku se pohybovala míra nezaměstnanosti v roce 2014 kolem 13 % a průměr celé EU se pohyboval kolem 10 %. [32]

Graf 18: Vývoj nezaměstnanosti v letech 2005 až 2014 (v %)

Zdroj: zpracováno podle [18]

Následující tabulka (Tabulka 23) se zaměří na vývoj podílu nezaměstnaných osob v jednotlivých regionech ČR v letech 2005 a 2014, opět zde bude uveden rozdíl za toto období. Krajem s nejnižším podílem nezaměstnaných osob byl v roce 2005 Středočeský kraj s 4,69 %, zatímco krajem s nejvyšším podílem ve stejném roce byl Ústecký kraj s 11,31 %, který dosahuje nejvyšší míry nezaměstnanosti i v roce 2014, kdy tato hodnota dosahuje 10,67 %. Jde o kraj, kde došlo k největšímu zmenšení nezaměstnanosti, přesto je kraj řazen mezi kraje s nejvyšší nezaměstnaností. Nejlépe si v roce 2014 stojí Jihočeský kraj s 6,20 %. Největší nárůst nezaměstnanosti za posledních 9 let je možné sledovat v Libereckém kraji, kde se podíl nezaměstnaných osob zvýšil o 1,97 %.

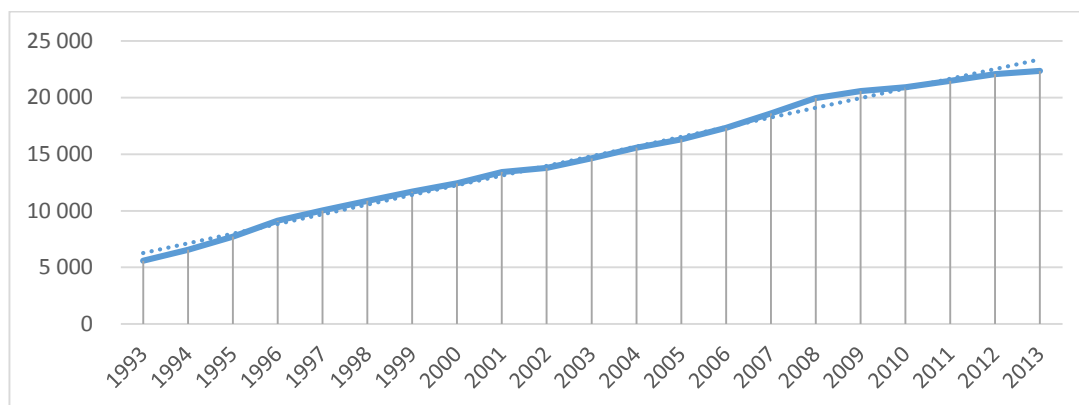
Tabulka 23: Podíl nezaměstnaných osob v jednotlivých krajích (v %)

Kraj	2005	2014	Rozdíl
Jihočeský kraj	4,92	6,20	1,28
Jihomoravský kraj	7,52	8,25	0,72
Karlovarský kraj	7,93	8,21	0,28
Královéhradecký kraj	5,41	6,45	1,04
Liberecký kraj	5,74	7,72	1,97
Moravskoslezský kraj	10,18	9,80	-0,38
Olomoucký kraj	7,54	8,82	1,28
Pardubický kraj	6,11	6,22	0,12
Plzeňský kraj	4,94	5,70	0,76
Středočeský kraj	4,69	6,36	1,67
Ústecký kraj	11,31	10,67	-0,64
Vysočina	6,02	7,35	1,33
Zlínský kraj	6,55	7,36	0,81
Průměr krajů	6,83	7,62	0,79

Zdroj: zpracováno podle [18]

4.4.1 Vývoj mezd jednotlivých krajů

Dalším důležitým ekonomickým ukazatelem je vývoj průměrné hrubé mzdy, který je možný pozorovat v grafu uvedeném na konci odstavce (Graf 19). Jedná se o vývoj průměrné hrubé mzdy ve sledovaných regionech v letech 1993 až 2013. Již od roku 1993 lze sledovat rovnoměrný vývoj bez větších výkyvů až do roku 2013. Průměrná hrubá mzda dosahovala v roce 1993 výše 5 585 Kč a do roku 2013 se zvýšila na hodnotu 22 343 Kč, jedná se tedy o čtyřnásobné zvýšení průměrné hrubé mzdy.

Graf 19: Vývoj průměrných hrubých mezd v letech 1993 až 2013 (v Kč)

Zdroj: zpracováno podle [18]

Vývoj průměrné hrubé mzdy v jednotlivých krajích je znázorněn v níže uvedené tabulce (Tabulka 24), kde je zachycena průměrná hrubá mzda v letech 1993 a 2013, navíc je zde kromě obyčejného rozdílu uveden i procentuální nárůst mezd. V roce 1993 byl krajem s nejvyššími průměrnými hrubými mzdami Moravskoslezský kraj s částkou 6 126 Kč, na druhé straně krajem s nejnižší hodnotou byl kraj Vysočina s průměrnými mzdami ve výši 5 232. V roce 2013 se pořadí krajů změnilo a krajem s nejvyššími průměrnými mzdami se stal Středočeský kraj s 24 240 Kč, zatímco krajem s nejnižšími mzdami se stal Karlovarský kraj s 21 014 Kč. Pokud se porovná rozdíl mezi nejvyšší a nejnižší hodnotou z roku 1993 vyjde částka 894 Kč, v roce 2013 je tento rozdíl 3 226 Kč, jedná se tedy o 360% nárůst mezi nejmenší a nejvyšší mzdou, v porovnání s průměrnou změnou mezi kraji, lze říci, že mezera mezi krajem s nejnižšími mzdami a nejvyššími mzdami se o trochu zmenšila. Co se týká jednotlivých krajů tak nejmenší nárůst mezd nastal v Karlovarském kraji, kdy se mzda za posledních 10 let zvýšila o 15 190 (361 %) a největší procentuální nárůst pak nastal v Jihomoravském kraji kde se mzda zvýšila o 18 018 Kč (430 %).

Tabulka 24: Průměrná hrubá mzda jednotlivých krajů (v Kč)

Kraj	1993	2013	Rozdíl	Rozdíl (v %)
Jihočeský kraj	5574	21749	16175	390 %
Jihomoravský kraj	5464	23482	18018	430 %
Karlovarský kraj	5824	21014	15190	361 %
Královéhradecký kraj	5455	22632	17177	415 %
Liberecký kraj	5555	22424	16869	404 %
Moravskoslezský kraj	6126	22396	16270	366 %
Olomoucký kraj	5359	21499	16140	401 %
Pardubický kraj	5261	21547	16286	410 %
Plzeňský kraj	5565	23224	17659	417 %
Středočeský kraj	5743	24240	18497	422 %
Ústecký kraj	5971	22124	16153	371 %
Vysočina	5232	21756	16524	416 %
Zlínský kraj	5469	21115	15646	386 %
Průměr krajů	5584	22246	16662	398 %

Zdroj: zpracováno podle [18]

Zajímavým faktem také je, že soukromý a veřejný sektor se výší odměn velmi mění, následující tabulka (Tabulka 25) ukazuje rozdíl mezi průměrným platem a mediánem platu ve veřejném sektoru v roce 2015 a také rozdíl mezi průměrnou mzdou a mediánem mzdy v soukromém sektoru. Ve veřejném sektoru je krajem s nejvyšším průměrným platem i mediánem platu Plzeňský kraj, nejhůře si v tomto směru stojí Zlínský kraj, který je v obou statistikách nejslabší. Na druhou stranu v soukromém sektoru si nejlépe stojí Středočeský kraj, kde je nejvyšší jak průměrná mzda, tak i medián mzdy. Nejnižší mzdy se vyplácejí v Karlovarském kraji. Za povšimnutí stojí rozdíl mezi průměrným platem a mediánem platu, který v průměru dosahuje 916 Kč, zatímco průměrný rozdíl v soukromém sektoru činí 3 306 Kč. Lze tedy říci, že průměrnou hrubou mzdou je nutné brát s nadhledem a nemusí vypovídat o skutečném stavu odměn pro většinu obyvatel kraje, může ji ovlivnit skupinka lidí s velmi vysokými platy, nicméně ke komparativním účelům je dostačující.

Tabulka 25: Průměr a medián platů/mezd jednotlivých krajů v roce 2015 (v Kč)

Kraj	Plat (medián)	Plat (průměr)	Rozdíl průměr-medián	Mzda (medián)	Mzda (průměr)	Rozdíl průměr-medián
Jihočeský kraj	24377	25093	717	20532	23819	3287
Jihomoravský kraj	24899	26294	1395	21964	26537	4574
Karlovarský kraj	25342	25965	623	19638	22426	2789
Královéhradecký kraj	24868	26353	1485	20727	24186	3460
Liberecký kraj	24344	24986	642	23244	26257	3013
Moravskoslezský kraj	24829	25979	1151	21828	24619	2791
Olomoucký kraj	24441	25569	1128	21148	24026	2877
Pardubický kraj	24099	24711	612	20864	23730	2865
Plzeňský kraj	25891	27621	1730	22395	25433	3038
Středočeský kraj	24776	25394	618	23761	28336	4575
Ústecký kraj	24069	24485	416	21499	24949	3450
Vysočina	24909	25829	920	20936	23995	3059
Zlínský kraj	24059	24529	469	20744	23949	3205
Průměr krajů	24685	25601	916	21483	24789	3306

Zdroj: zpracováno podle [18]

Shrnutím kapitoly lze říci, že ČR je ve velmi dobrém postavení v oblasti nezaměstnanosti, oproti ostatním státům EU dosahuje mnohem nižších hodnot. Podrobněji v jednotlivých krajích nedochází k větším rozdílům, s výjimkou Ústeckého a Moravskoslezského kraje, které se potýkají s nejvyšší mírou nezaměstnanosti, zde by chtělo klást větší důraz například na investiční pobídky za účelem příchodu nových zaměstnavatelů a navýšení pracovních míst. V oblasti průměrných hrubých mezd se většina regionů pohybuje kolem krajského průměru, nejvíce zde ovšem vybočuje Středočeský kraj, který ostatní regiony převyšuje zhruba o 2 000 Kč, tento průměr nejvíce zvedá soukromý sektor, ve kterém hraje dominantní roli opět Středočeský kraj, kde průměrná mzda dosahuje 28 336 Kč, což je zhruba o 3 500 Kč více než průměrná mzda krajů.

5. KOMPARACE REGIONŮ

V této kapitole bude provedena finální analýza, která si klade za cíl zjistit, co z vybraných ukazatelů a do jaké míry ovlivňuje četnost trestné činnosti a dále zde budou shrnuta téměř všechna data uvedená výše v práci na základě porovnání jednotlivých krajů.

5.1 Trestná činnost a vícenásobná regrese

Trestná činnost byla zvolena nejpodstatnějším ukazatelem, který má podle autora, ze získaných dat, největší vliv na vnitřní bezpečnost a její snížení by vedlo k vyšší životní úrovni a spokojenosti všech obyvatel ČR. Becker tvrdí, že rozhodnutí o zapojení se do kriminální činnosti je rozhodnutím racionálním. Věděl, že jednotlivci mají rozdílné důvody pro páčání kriminální činnosti a byl přesvědčen, že jde navrhnout obecný přístup, kterým by mohl pomoci objasnit faktory, které ovlivňují kriminalitu, na základě stejné myšlenky bude snaha zjistit tyto faktory i v následující analýze. [1]

Důležité bylo určit, co vše by mohlo ovlivňovat vývoj trestné činnosti. Podle provedené a publikované americké studie pod názvem: U.S. education reform and national security, bylo jako jedno z nezávislých proměnných použito vzdělání. V této studii je mimo jiné potvrzen vliv vzdělání na ekonomickou a fyzickou bezpečnost, na základě analýzy této práce bude zjištěno, jaký vliv má vzdělání na trestnou činnost v ČR. [6]

Dalšími nezávislými proměnnými byla zvolena výše hrubé průměrné mzdy, na základě domněnky, že lidé s nízkým příjmem mohou spíše inklinovat k trestné činnosti, tato domněnka je také základem mnoha studií a publikací, už samotný Adam Smith použil následující tvrzení, že „blahobyť bohatých vzbuzuje rozhořčení chudých, kteří jsou často hnáni chřtivem a zlostí, aby napadli majetek bohatých.“ [20] Současnějšími autory podobných studií mohou být zmíněny například Fowles a Merva, kteří ve své studii prokazovali pozitivní vztah mezi nerovností příjmů a kriminalitou. Autoři došli k závěru, že chudoba má vždy vliv na míru kriminality. Nicméně u každého typu trestného činu vyšly jiné hodnoty, studie se také zabývají věkovým rozdělením, genderovým rozdělením a podobně, v této práci je kriminalita brána pouze jako jeden celek. [5]

Podobné je to u míry nezaměstnanosti, kde byla provedena opět spousta různých studií, například švédští autoři Agell a Nilsson ve své studii použili data pro různé švédské oblasti v letech 1996-2000, jejich cílem bylo zjistit, jaký vliv má nezaměstnanost na kriminalitu. Celková míra nezaměstnanosti v těchto letech klesala, ale pokles kriminality byl v různých oblastech velmi nerovnoměrný a také záleželo na typu trestné činnosti, nejvíce nezaměstnanost

ovlivňovala počet loupeží a krádeží aut, ale jak již bylo řečeno, v této práci není kriminalita takto podrobně dělena a je brána pouze jako jeden celek. [11]

Čtvrtým ukazatelem byla vybrána atraktivita krajů, tento ukazatel byl již dříve v práci popsán a autor pomocí něj chce zjistit, zda imigrace a emigrace také neovlivňují trestnou činnost, za předpokladu, že lidé v novém prostředí mohou mít problémy se začleněním do společnosti a mohou se uchýlit k trestné činnosti.

Předposledním ukazatelem byla zvolena urbanizace, kde autor předpokládá, že vyšší koncentrace obyvatelstva ve městech se kterou je spojena vyšší hustota obyvatelstva může mít také vliv na trestnou činnost. Ve velkém počtu osob setrvávajících na malém území se může vyskytovat větší počet potencionálních kriminálních. Poslední nezávislou proměnnou je počet obyvatel, který se bude snažit potvrdit podobnou domněnku autora jako v případě urbanizace, že čím více lidí, tím více potencionálních obětí a kriminálních.

Trestná činnost je určitě ovlivňována ještě mnohem více faktory, nejen ekonomickými a demografickými, ale také historickým vývojem studované oblasti, morálními hodnotami společnosti, náboženstvím a vírou, politickou situací zkoumaných regionů a dalšími faktory. Tyto faktory jsou často velmi špatně kvantifikovatelné, proto bude analýza provedena pouze s výše vybranými faktory.

Provedená korelace mezi jednotlivými nezávislými proměnnými potvrdila jejich nezávislost, hodnoty korelace se pohybovaly v rozmezí od 0 do 0,5. Na základě tohoto zjištění byla provedena samotná vícenásobná regrese.

Výsledky regrese byly velmi rozdílné a v následující tabulce (Tabulka 26), je možné vidět regresní koeficienty b_1 až b_6 jednotlivých krajů, červenou barvou jsou zachyceny významné koeficienty, koeficienty zobrazené černou barvou nemají v daném kraji vliv na trestnou činnost a mohou být vypuštěny. Z výsledků plyne, že v každém kraji je trestná činnost ovlivněna jinými faktory, ale v každém regionu se nalezne alespoň jeden ukazatel, který je významným a tudíž má vliv na trestnou činnost v kraji. Mezi faktory, které negativně ovlivňují trestnou činnost lze zahrnout atraktivitu kraje, míru nezaměstnanosti a urbanizaci. Pokud se tyto tři faktory budou zvyšovat, bude se zvyšovat i trestná činnost. Na druhé straně pokud se bude zvyšovat úroveň vzdělanosti a překvapivě i počet obyvatel, bude trestná činnost klesat. Rozporuplný výsledek nastal u výše hrubých mezd, kde ve dvou krajích má tento faktor pozitivní vliv na vývoj trestné činnosti a ve dvou krajích naopak negativní vliv, tato skutečnost vyvrací výše zmíněný předpoklad, že vyšší mzda snižuje důvod jedinců páchat trestnou činnost, většina studií však

provádí analýzu na hranici chudoby, v této analýze byla použita průměrná hrubá mzda, proto nejspíše vyšly rozdílné výsledky.

Tabulka 26: Výsledky vícenásobné regrese - koeficient b

Kraj	Atraktivita (b ₁)	Mzda (b ₂)	Nezaměstnanost (b ₃)	Počet obyvatel (b ₄)	Urbanizace (b ₅)	Vzdělání (b ₆)
Jihočeský kraj	9,118	2,731	0,839	-0,621	2,317	-1058,88
Jihomoravský kraj	12,071	-0,132	0,343	0,027	4,011	-211,50
Karlovarský kraj	14,736	-2,410	0,981	-0,162	1,745	-274,70
Královéhradecký kraj	8,681	-1,185	-0,014	0,016	2,872	-250,46
Liberecký kraj	-0,278	0,174	0,271	-0,399	3,350	-118,90
Moravskoslezský kraj	-1,989	5,697	0,241	-0,241	4,154	-2000,68
Olomoucký kraj	3,521	1,718	0,240	-0,211	1,437	-822,58
Pardubický kraj	4,984	1,242	0,380	-0,341	1,727	-660,77
Plzeňský kraj	5,058	-0,012	1,140	-0,223	1,651	-254,71
Středočeský kraj	17,706	2,547	1,069	-0,058	2,757	-826,24
Ústecký kraj	1,291	-4,699	-0,629	0,246	2,743	-1952,27
Vysočina	10,579	0,300	0,115	-0,399	-0,390	-193,56
Zlínský kraj	4,469	-0,572	-0,013	0,362	0,598	-158,61

Zdroj: vlastní zpracování

Další důležitý výsledek analýzy je koeficient vícerozměrné korelace, označovaný jako vícenásobné R, což je vlastně odmocnina hodnoty R^2 , tzv. koeficientu determinace. Čím vyšší je hodnota R, tím více vyhovuje regresní model použitým datům, zatímco R^2 udává, jak přesná bude predikce hodnot podle výsledné regresní rovnice, pokud budou data rozprostřena těsně kolem regresní přímky, chyba predikce bude malá a R^2 bude vysoké, tak vlastně indikuje, jak silný vztah je mezi zkoumanými proměnnými. R^2 tedy popisuje, jaký podíl celkové variability v závisle proměnné se použitým modelem podařilo vysvětlit. Výsledné R a R^2 jsou zobrazeny v níže uvedené tabulce (Tabulka 27). Z hodnot vícenásobného R je možné pozorovat téměř ve všech krajích hodnoty vyšší než 0,9, to je velmi pozitivní faktor pro tento model. Nejnižší hodnoty dosáhl v kraji Vysočina, kde nabývá hodnoty 0,746, nejvyšší potom v Pardubickém kraji, kde dosahuje hodnoty 0,986. Z pohledu vícenásobného R^2 dosahují kraje opět velmi vysokých hodnot, nejnižší hodnota je logicky pozorovatelná opět v kraji Vysočina, kde dosahuje hodnoty 0,557 a nejvyšší v Pardubickém kraji s hodnotou 0,972. Podle výsledných hodnot je možné tvrdit, že použitá data byla vhodná a model je adekvátní.

Tabulka 27: Výsledky vícenásobné regrese - koeficienty R a R²

Kraj	Vícenásobné R	Vícenásobné R ²
Jihočeský kraj	0,904	0,818
Jihomoravský kraj	0,913	0,834
Karlovarský kraj	0,955	0,912
Královéhradecký kraj	0,977	0,955
Liberecký kraj	0,906	0,821
Moravskoslezský kraj	0,939	0,882
Olomoucký kraj	0,946	0,896
Pardubický kraj	0,986	0,972
Plzeňský kraj	0,930	0,865
Středočeský kraj	0,946	0,896
Ústecký kraj	0,889	0,790
Vysočina	0,746	0,557
Zlínský kraj	0,968	0,937

Zdroj: vlastní zpracování

Pokud budou shrnuty dosažené výsledky a pokusí se aplikovat na všechny vybrané regiony a zjistit, jaký vliv mají vybrané faktory průměrně na celkovou trestnou činnost v ČR, bude nutné vzít v potaz, kolikrát byly faktory významné a poté udělat podíl s celkovým počtem zkoumaných regionů, z toho je možné zjistit, průměrně, jakým podílem ovlivňuje jaký faktor trestnou činnost ve vybraných regionech. Tyto výsledky je možné nalézt v následující tabulce (Tabulka 28). Nejvíce významnými faktory byla míra nezaměstnanosti, míra urbanizace a úroveň vzdělanosti, které byly významnými v 6 krajích, a jejich průměrný vliv na trestnou činnost z hlediska všech regionů je tedy 46 %. Dalšími faktory, které se vyskytovaly v 5 krajích, jsou atraktivita kraje a počet obyvatel, ty mají průměrný vliv na trestnou činnost z 38 %. Nejméně významným faktorem se potom stala průměrná hrubá mzda s významným výskytem pouze ve 4 krajích, průměrně tedy ovlivňují trestnou činnost z 31 %.

Tabulka 28: Průměrný vliv nezávislých proměnných

Významná hodnota	Výskyt	Průměrný vliv
Atraktivita	5	38%
Mzda	4	31%
Nezaměstnanost	6	46%
Počet obyvatel	5	38%
Urbanizace	6	46%
Vzdělání	6	46%

Zdroj: vlastní zpracování

Závěrem analýzy lze tedy říci, že nejvýznamnějšími faktory ovlivňující trestnou činnost v ČR je úroveň vzdělanosti, nezaměstnanost a míra urbanizace. Investice do vzdělání je tedy nejlepším preventivním krokem na cestě za snížením trestné činnosti v ČR. V současnosti běží mnoho programů na celoživotní vzdělávání. Vzdělávání je také důležitou součástí všech strategických dokumentů jednotlivých krajů. Dalším významným faktorem je míra nezaměstnanosti, největší vliv snížení míry nezaměstnanosti by byl znatelný v Plzeňském a Středočeském kraji, tyto kraje se mohou pokusit snížit míru nezaměstnanosti například různými investičními pobídkami, za účelem přilákání nových zaměstnavatelů a tím zvýšit počet pracovních míst pro své obyvatele. Posledním ze skupiny nejvýznamnějších faktorů je míra urbanizace. Největší vliv urbanizace na trestnou činnost je pozorovatelný v Jihomoravském kraji, kde se nachází druhé největší město v republice a to Brno. Zde je jediné možné doporučení zvýšení činnosti Policie ČR nebo obecní policie, která funguje jako preventivní složka proti páchání trestné činnosti. Vyšší počet příslušníků ve městech a s tím spojený vyšší počet hlídek, by mohl odradit potenciálního kriminálního.

5.2 Celkové porovnání

Poslední kapitola pojednává o sjednocení dosud nashromážděných dat (výsledky jednotlivých ukazatelů je možné najít výše v práci) a jejich porovnání na základě výsledků jednotlivých krajů. Každému kraji bylo přiřazeno pořadí v každém zkoumaném ukazateli, toto porovnání bylo rozděleno na 4 oblasti, jak již bylo řečeno výše v práci, a to na sociální zabezpečení, bezpečnost občanů, ekonomickou bezpečnost a environmentální bezpečnost. V každé oblasti jsou různé ukazatele, které mohou mít podle autora vliv na celkové zabezpečení krajů. Určitě existují jiné a další ukazatele, které by šlo do vybraných oblastí zařadit, ale byla snaha vybrat méně ukazatelů pro zachování větší přehlednosti a vybrání takových ukazatelů, které jsou běžné pro všechny porovnávané kraje, a nehraje zde roli žádná specializace ukazatelů.

První porovnávanou oblastí je sociální zabezpečení, kam byly vybrány následující ukazatele uvedené v tabulce (Tabulka 29). Jedná se o počet lůžek na tisíc obyvatel, počet lékařů na tisíc obyvatel a průměrná výše vyplácených důchodů. V prvním ukazateli si nejlépe stojí Středočeský kraj, kde se nachází nejvíce nemocničních lůžek na počet obyvatel kraje, nejhůře si zde stojí kraj Jihomoravský. Nejvíce lékařů na obyvatele je možné nalézt v Jihomoravském kraji a nejméně potom v kraji Středočeském, byla zde provedena i korelace mezi oběma ukazateli v jednotlivých krajích. V polovině krajů byla zjištěna silná závislost mezi počtem lůžek a ve druhé polovině naopak žádná závislost mezi těmito ukazateli zjištěna nebyla. Jihomoravský a Středočeský kraj patří mezi kraje se silnou závislostí a navíc mají velmi

podobný počet lékařů a lůžek, proto je jejich výsledek v této statistice protichůdný. Poslední ukazatel je průměrná výše vyplacených důchodů, největší částku dostávají důchodci ve Středočeském kraji, naopak nejmenší důchody jsou vypláceny v Olomouckém kraji. Celkové pořadí v této oblasti je možné najít v posledním sloupci stejné tabulky. První místo, tedy kraj s nejlepším sociálním zabezpečením je Moravskoslezský kraj a na druhé straně krajem, který získal nejhorší ohodnocení, je Ústecký kraj. Ústecký kraj by proto měl zjistit, například pomocí průzkumu veřejného mínění, zda jsou obyvatelé spokojeni s dosavadním sociálním zabezpečením kraje. Celkové pořadí je pouze orientační a proto je toto nutné brát pouze jako doporučení, pokud by se z průzkumu dokázalo, že obyvatelé jsou nespokojeni, kraj by měl hledat možná řešení například v pozorování chování a struktury ostatních krajů.

Tabulka 29: Sociální zabezpečení obyvatel

Kraj	Lůžka (na 1000 ob.)	Lékaři (na 1000 ob.)	Výše důchodů	Pořadí
Jihočeský kraj	8	6	6	6.
Jihomoravský kraj	13	1	8	9.
Karlovarský kraj	3	5	7	3.
Královéhradecký kraj	12	4	4	7.
Liberecký kraj	9	10	5	11.
Moravskoslezský kraj	5	7	2	1.
Olomoucký kraj	4	3	13	5.
Pardubický kraj	6	8	9	10.
Plzeňský kraj	10	2	3	2.
Středočeský kraj	1	13	1	4.
Ústecký kraj	11	12	11	13.
Vysočina	7	11	12	12.
Zlínský kraj	2	9	10	8.

Zdroj: vlastní zpracování

Další porovnávanou oblastí je bezpečnost občanů, kam byla zahrnuta trestná činnost, dopravní nehodovost a počet požárů. Všechny ukazatele jsou opět převedeny na 1000 obyvatel krajů, aby je bylo možné mezi sebou porovnávat. Výsledky porovnání jsou uvedeny v následující tabulce (Tabulka 30). Největší výskyt trestné činnosti na počet obyvatel je možný pozorovat v Ústeckém kraji, proto získal poslední, tedy 13. místo v tomto ukazateli. Na prvním místě s nejmenším počtem trestných činů se stal Zlínský kraj. Druhým sledovaným ukazatelem této oblasti je dopravní nehodovost. Největší četnost dopravních nehod na počet obyvatelů je opět v Ústeckém kraji, zatímco krajem s nejmenším počtem dopravních nehod je Plzeňský kraj. Posledním ukazatelem této oblasti je počet požárů, zde dopadl nejhůře do třetice Ústecký kraj a nejméně požárů na tisíc obyvatel se vyskytuje ve Zlínském kraji. Celkovým vítězem se v této

oblasti stává Zlínský kraj, který dopadl nejlépe v hodnocení trestné činnosti a výskytu požárů. Nejhorší se celkově umístil Ústecký kraj, který ve všech ukazatelích obsadil poslední, tedy třináctou příčku. Zde se také jako v předchozí oblasti nejhorší umístil Ústecký kraj a jako doporučení pro něj by mohlo být, na prvním místě zaměřit se na vzdělanost obyvatelstva, která snižuje nejen trestnou činnost, zhodnotit dosavadní strukturu školství v kraji a případně ji upravit a nastavit takovou strukturu, která bude korespondovat s budoucím pracovním uplatněním na trhu práce. Ke snížení dopravní nehodovosti zvýšit počet dopravních hlídek a preventivních kontrol na silnicích v Ústeckém kraji, stejné doporučení plyne i pro výskyt požárů, zde může být také doporučeno zvýšení preventivních opatření. Mnoho pronajímatelů bytů neprovádí zákonem stanovené požární revize a kontroly technických zařízení, které jsou častou příčinou požárů v domácnostech, je možné, že jejich včasné vypátrání a provedení potřebných kontrol by mělo za následek minimálně snížení počtu požárů v domácnostech. Posledním doporučením je vzdělávat obyvatele již od předškolního věku, v některých školkách ČR již několik let běží vzdělávací programy HZS ČR nebo Policie ČR.

Tabulka 30: Bezpečnostní oblast

Kraj	Trestná činnost	Dopravní nehodovost	Počet požárů	Pořadí
Jihočeský kraj	8	3	6	4. – 6.
Jihomoravský kraj	9	4	4	4. – 6.
Karlovarský kraj	7	2	12	8. – 9.
Královéhradecký kraj	4	10	7	8. – 9.
Liberecký kraj	11	11	9	11.
Moravskoslezský kraj	12	7	8	10.
Olomoucký kraj	6	8	5	7.
Pardubický kraj	3	6	2	2.
Plzeňský kraj	5	1	11	4. – 6.
Středočeský kraj	10	12	10	12.
Ústecký kraj	13	13	13	13.
Vysočina	2	9	3	3.
Zlínský kraj	1	5	1	1.

Zdroj: vlastní zpracování

Předposlední hodnocenou oblastí je ekonomická bezpečnost. Zde bude hodnocena úroveň vzdělání, míra nezaměstnanosti, průměrná mzda a průměrný věk. Jak již bylo dokázáno výše, některé z těchto ukazatele mají mimo jiné i vliv na trestnou činnost. Průměrný věk je sem zařazen z hlediska budoucího ohrožení nedostatečného množství práceschopných obyvatel, nacházejícího se v ekonomicky aktivním věku. Výsledky porovnávání krajů této oblasti je možné nalézt v níže uvedené tabulce (Tabulka 31). Krajem s nejlepší úrovní vzdělání

je Jihomoravský kraj. Nejmenší úroveň vzdělanosti je poté možné sledovat v Karlovarském kraji. V ukazateli hodnotícím míru nezaměstnanosti nejlépe dopadl Plzeňský kraj, největší míra nezaměstnanosti je potom v Ústeckém kraji. Dalším ukazatelem této oblasti je průměrná výše hrubé mzdy. Nejvyšší vyplácené průměrné mzdy je možné získat ve Středočeském kraji, nejmenších mezd naopak lidé dostávají v Karlovarském kraji. Posledním ukazatelem této oblasti je průměrný věk. Nejmladším obyvatelstvem vybraných regionů disponuje Středočeský kraj, průměrně nejstarších obyvatel je na druhé straně ve Zlínském kraji. Nejlépe v této oblasti tedy dopadl Středočeský kraj a na posledním místě se umístil Karlovarský kraj. Doporučení pro Karlovarský kraj bude podobné, jako v předchozím případě pro Ústecký kraj, zvýšení úrovně vzdělanosti by se mělo stát primárním úkolem Karlovarského kraje, stejně tak jako restrukturalizace školského systému kraje pro vytvoření potřebných škol s ohledem na trh práce. V současné době je velký nedostatek absolventů technických oborů, pokud by se na tyto obory Karlovarský kraj zaměřil, mohl by snížit také míru nezaměstnanosti a třeba také přilákat nové zaměstnavatele, kteří vyhledávají právě technicky zaměřené zaměstnance. Kvalitní zaměstnavatelé by potom zvýšili i průměrné hrubé mzdy kraje.

Tabulka 31: Ekonomická bezpečnost

Kraj	Úroveň vzdělání	Míra nezaměstnanosti	Průměrná mzda	Průměrný věk	Pořadí
Jihočeský kraj	3	2	9	9	3.
Jihomoravský kraj	1	10	2	7	2.
Karlovarský kraj	13	9	13	6	13.
Královéhradecký kraj	6	5	4	12	6. – 7.
Liberecký kraj	11	8	5	3	6. – 7.
Moravskoslezský kraj	9	12	6	5	9.
Olomoucký kraj	5	11	11	10	12.
Pardubický kraj	8	3	10	4	4. – 5.
Plzeňský kraj	10	1	3	11	4. – 5.
Středočeský kraj	2	4	1	1	1.
Ústecký kraj	12	13	7	2	10.
Vysočina	7	6	8	8	8.
Zlínský kraj	4	7	12	13	11.

Zdroj: vlastní zpracování

Poslední hodnocenou oblastí této kapitoly je environmentální bezpečnost, do které byly vybrány pouze dva ukazatele, celková výše emisí pozorovaná z ovzduší a výše investic krajů do životního prostředí. Výsledky této oblasti jsou uvedeny v následující tabulce (Tabulka 32). Nejčistší ovzduší je možné pocítit v kraji Vysočina, nejvíce znečištěné ovzduší je v Moravskoslezském kraji. Druhým a posledním ukazatelem této oblasti je výše investic na ochranu životního prostředí. Největší částku investuje kraj Moravskoslezský, který se snaží

co nejvíce snížit vypouštěné emise plynoucí z charakteru místního průmyslu. Nejmenší částka investovaná do životního prostředí je potom v Karlovarském kraji, je možné vidět, že Karlovarský kraj se neumístil ani v první polovině předchozího ukazatele a přesto investice tohoto kraje nejsou oproti zbylým krajům nějak vysoké. Celkově se tedy v této oblasti na prvním místě umístil kraj Vysočina a nejhůře zde dopadl Karlovarský kraj. Karlovarský kraj známý především svojí lázeňskou historií, by měl více dbát na vývoj životního prostředí v kraji. Snížení kvality ovzduší by mohlo mít za následek nižší zájem turistů, kteří by raději volili z méně znečištěného ovzduší. Nejde pouze o ovzduší, kontrola a kvalitní životní prostředí je součástí mnoha současných plánů mezinárodních i národních a také součástí udržitelného rozvoje. Proto by Karlovarský kraj neměl tuto oblast podceňovat, je dokázáno, že preventivní výdaje jsou mnohem nižší, než výdaje vynaložené na odstranění možných následků a zejména životní prostředí je prvkem naší planety, který je velmi křehkým systémem.

Tabulka 32: Environmentální bezpečnost

Kraj	Celkové emise	Výše investic	Pořadí
Jihočeský kraj	2	9	4.
Jihomoravský kraj	3	4	2.
Karlovarský kraj	9	13	13.
Královéhradecký kraj	5	11	9. – 10.
Liberecký kraj	7	12	12.
Moravskoslezský kraj	13	1	5. – 7.
Olomoucký kraj	6	10	9. – 10.
Pardubický kraj	10	8	11.
Plzeňský kraj	4	6	3.
Středočeský kraj	11	3	5. – 7.
Ústecký kraj	12	2	5. – 7.
Vysočina	1	5	1.
Zlínský kraj	8	7	8.

Zdroj: vlastní zpracování

Pokud budou shrnuty výsledky jednotlivých oblastí a bude vytvořeno celkové pořadí v tomto práci stanoveném bezpečnostním prostředí, bude pořadí krajů vypadat jako v následující tabulce (Tabulka 33). Celkové pořadí bylo určeno podle součtu pořadí jednotlivých oblastí a první pozice tedy náleží kraji s nejnižší sumou pořadí. Pokud se některé kraje v předchozích oblastech dělily o pořadí, byl v této tabulce použit k jejich ohodnocení průměr tohoto sdíleného pořadí. Nejlépe dopadl kraj Plzeňský, který se průběžně umisťoval na předních pozicích ve všech sledovaných oblastech. Nejhůře dopadl kraj Ústecký, který dopadl nejhůře v prvních dvou sledovaných oblastech. Z provedené analýzy je zřejmé, na které oblasti by se měl každý kraj zaměřit. Samozřejmě existuje zde mnoho dalších proměnných, které figurují v těchto

oblastech a mohli by být zahrnuti do analýzy, ale pro jednoduché zobrazení situace je těchto 12 ukazatelů rozdělených do 4 oblastí dostačující a každý čtenář si může vytvořit vlastní názor na danou situaci.

Tabulka 33: Celková bezpečnost

Kraj	Sociální bezpečnost	Bezpečnost občanů	Ekonomická bezpečnost	Environmentální bezpečnost	Celkové pořadí
Jihočeský kraj	6,0	5,0	3,5	4,0	3.
Jihomoravský kraj	9,0	5,0	2,0	2,0	2.
Karlovarský kraj	3,0	8,5	13,0	13,0	11.
Královéhradecký kraj	7,0	8,5	5,0	9,5	8. – 9.
Liberecký kraj	11,0	11,0	9,0	12,0	12.
Moravskoslezský kraj	1,0	10,0	10,5	6,0	7.
Olomoucký kraj	5,0	7,0	10,5	9,5	10.
Pardubický kraj	10,0	2,0	6,5	11,0	8. – 9.
Plzeňský kraj	2,0	5,0	3,5	3,0	1.
Středočeský kraj	4,0	12,0	1,0	6,0	4. – 5.
Ústecký kraj	13,0	13,0	12,0	6,0	13.
Vysočina	12,0	3,0	6,5	1,0	4. – 5.
Zlínský kraj	8,0	1,0	8,0	8,0	6.

Zdroj: vlastní zpracování

Poslední tabulkou této práce bude tabulka (Tabulka 34) seřazená podle pořadí krajů, nikoliv podle abecedního řazení krajů. V tabulce je zřetelnější postavení jednotlivých krajů. Lze například vidět, že Královéhradecký kraj a Pardubický kraj se dělí o stejnou pozici, kdysi byly jedním krajem, Východočeským, je možné, že některé výsledky jsou ovlivněny i podobným historickým vývojem krajů.

Tabulka 34: Celkové pořadí krajů

Kraj	Celkové pořadí
Plzeňský kraj	1.
Jihomoravský kraj	2.
Jihočeský kraj	3.
Středočeský kraj	4. – 5.
Vysočina	4. – 5.
Zlínský kraj	6.
Moravskoslezský kraj	7.
Královéhradecký kraj	8. – 9.
Pardubický kraj	8. – 9.
Olomoucký kraj	10.
Karlovarský kraj	11.
Liberecký kraj	12.
Ústecký kraj	13.

Zdroj: vlastní zpracování

ZÁVĚR

Cílem práce bylo určit možnosti, které mají vybrané regiony České republiky v oblasti zajištění bezpečnosti svých obyvatel. Za tímto účelem bylo vybráno několik oblastí, které mají přímý nebo nepřímý vliv na bezpečnostní situaci v ČR.

Bezpečnost dosud nikde nebyla měřena takto komplexně, napříč různými sférami státu, pouze se specifickým zaměřením, proto bylo velice těžké vybrat, jakými ukazateli bude hodnocena. Autor se snažil použít mnoho provedených studií zabývajících se různými oblastmi bezpečnosti a zákonů pro vytvoření vlastního bezpečnostního prostředí, které bude následně hodnotit.

První část práce se zabývala rozdělením a definováním bezpečnosti. Byly zde zmíněny jednotlivé druhy bezpečnosti a také nejdůležitější zákony vymezující pojem bezpečnosti v české legislativě. Okrajem byl uveden zákon o krizovém řízení a krizové stavy, které z něj vyplývají, navíc zde byly uvedeny jednotlivé vyhlášené krizové stavy v minulosti České republiky.

Ve druhé části práce byly definovány složky zajišťující bezpečnost. Jednalo se zejména o složky integrovaného záchranného systému, označovaného zkratkou IZS. Zde již byla uvedena konkrétní data jednotlivých složek a provedeny první analýzy mezi daty. Většinu dat bylo možné vysledovat od vzniku samostatné České republiky, nicméně některá data zaujímají menší časový interval. U všech informací byla snaha najít co nejaktuálnější data, toto bylo zásadním úkolem práce. V této části mohl čtenář vidět, kolik vojáků chrání českou republiku, kolik policistů připadá na 1000 obyvatel v jednotlivých krajích, jaký byl vývoj požárů, lékařů dopravních nehod a mnoho dalších ukazatelů.

Třetí část práce se věnovala demografickým informacím, informacím o obyvatelstvu a ekonomickým ukazatelům jednotlivých krajů. Zde byla zachycena data o průměrných hrubých mzdách, míře nezaměstnanosti, vzdělanosti nebo také věkovém rozdělení obyvatel jednotlivých krajů. Také zde byla zobrazena projekce vývoje obyvatelstva do roku 2050, která není pro ČR příliš příznivá, stejně jako pro zbytek vyspělých států. Zde bude nutné přistoupit k jistým krokům a změnám v současném fungování ekonomiky a společnosti.

Poslední část práce se snažila veškerá data zhodnotit a určit, jaké jevy ovlivňují trestnou činnost, která byla autorem určena jako rozhodující v oblasti bezpečnosti ČR. Pro zjištění této závislosti bylo využito vícenásobné regrese. Nezávislé proměnné byly vybrány na základě zahraničních studií, zabývajících se kriminalitou a také na základě autorova úsudku. Vícenásobnou regresí

bylo zjištěno, že trestná činnost krajů je ovlivňována různými faktory, nicméně největší vliv na trestnou činnost, z použitých dat, má vzdělání, nezaměstnanost a míra urbanizace, tedy koncentrace obyvatelstva ve městech. Pokud se tedy kraje budou snažit snížit výskyt trestné činnosti, měly by se zaměřit na tyto faktory.

Dále bylo provedeno ohodnocení jednotlivých krajů na základě 12 ukazatelů rozdělených do 4 oblastí bezpečnosti. Z těchto výsledků vyplynulo, že třemi kraji s nejhorší bezpečnostní situací, vymezenou autorem práce, se staly Ústecký kraj, Liberecký kraj a Karlovarský kraj. Na druhé straně prvními třemi nejlepšími kraji se staly Plzeňský kraj, Jihomoravský kraj a Jihočeský kraj. V kapitole zabývající se tímto ohodnocením, bylo také příslušným krajům poskytnuto navržené řešení jejich současné situace.

Hlavním přínosem práce je zachycení jednotlivých dat na jednom místě, navíc rozdělených podle krajů. Čtenář si podle uvedených dat může vytvořit vlastní systém hodnocení bezpečnosti na základě vlastního úsudku a rozhodnout se o bezpečnostní situaci podle svého.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] BECKER, Gary Stanley. *Crime and Punishment: An Economic Approach*. Chicago: The University of Chicago Press, 1968. s. 169-217. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/1830482>
- [2] Bezpečnost. *Ministerstvo vnitra* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, 2016 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/pojmy-bezpecnost.aspx>
- [3] Čísla, počty, souhrny. *Ministerstvo obrany* [online]. Ministerstvo obrany, 2016 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/dokumenty-a-legislativa/cisla/cisla--pocty--souhrny-95091/>
- [4] Defence Expenditures of NATO Countries (2008-2015). *NATO* [online]. [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: http://www.nato.int/cps/en/natohq/news_127537.htm
- [5] FOWLES, Richard a Mary MERVA. WAGE INEQUALITY AND CRIMINAL ACTIVITY: AN EXTREME BOUNDS ANALYSIS FOR THE UNITED STATES, 1975-1990* [online]. [cit. 2012-12-17]. DOI: 10.1111/j.1745-9125.1996.tb01201.x. Dostupné z: <<http://content.csbs.utah.edu/~fowles/crime.pdf>>
- [6] KLEIN, Joel I, Condoleezza RICE a Julia LEVY. *U.S. education reform and national security*. New York: Council, c2012. Independent task force report, no. 68.
- [7] KOLEKTIV AUTORŮ POD VEDENÍM MINISTERSTVA ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČR. *Bezpečnostní strategie České republiky 2015*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015. ISBN 978-80-7441-005-5.
- [8] Krajská vojenská velitelství. *Ministerstvo obrany* [online]. Ministerstvo obrany, 2016 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.acr.army.cz/struktura/srps/kvv/krajska-vojenska-velitelstvi-118/>
- [9] Krizové stavy. *Hasičský záchranný sbor* [online]. Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2016 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/web-krizove-rizeni-a-cnp-krizove-stavy-krizove-stavy.aspx>
- [10] MUFFELS, RUUD J. A. Stárnutí a flexibilizace: Hrozba nebo výzva pro sociální stát? *Sociologický časopis*. 1998, (vol. 34), str. 283-302.

- [11] NILSSON, Anna a Jonas AGELL. Crime, unemployment and labor market programs in turbulent times. In: Working paper / IFAU - Institute for Labour Market Policy Evaluation [online]. 2003 [cit. 2013-03-07]. ISSN 1651-1166. Dostupné z: <http://www.ifau.se/upload/pdf/se/2003/wp03-14.pdf>
- [12] Podle dat ze sčítání zachraňují hasiči životy. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/sldb/podle_dat_ze_scitani_zachranuji_hasic_i_zivoty
- [13] Police Officers. *Eurostat* [online]. 2015 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/crim_plce
- [14] Policie České republiky. *Policie ČR* [online]. Policie ČR, 2015 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>
- [15] Působnost a činnost. *Ministerstvo obrany* [online]. Ministerstvo obrany, 2016 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/ministr-a-ministerstvo/pusobnost-a-cinnosti/pusobnost-a-cinnosti-5131/>
- [16] Působnost a úkoly. *Hasičský záchranný sbor* [online]. Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2016 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/uvod-hasicky-zachranny-sbor-cr-pusobnost-a-ukoly.aspx>
- [17] RABUŠIC, Ladislav. *Česká společnost stárne*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1995. Rubikon (Masarykova univerzita). ISBN 80-210-1155-6.
- [18] Regionální výstupy - Ročenky. *Český statistický úřad* [online]. 2016 [cit. 2016-04-15]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/krajske-rocenky#10a>
- [19] Resortní rozpočet. *Ministerstvo obrany* [online]. Ministerstvo obrany, 2016 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/scripts/detail.php?id=5146>
- [20] SMITH, Adam. An Inquiry Into the Nature and Causes of the Wealth of Nations. Harvard University: A. and C. Black, 1863, 25th September 2008, 669 s. Dostupné z: <http://www.google.cz/books?id=pnItAAAAYAAJ&printsec=frontcover&hl=cs#v=onepage&q&f=false>
- [21] Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky. *Zákony pro lidi* [online]. 2016 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110>

- [22] Útvary s působností na celém území ČR. *Policie ČR* [online]. Policie ČR, 2015 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/utvary-s-pusobnosti-na-celem-uzemi-cr-312510.aspx>
- [23] Úvod do regresní analýzy. *StatSoft* [online]. Praha: StatSoft CR s. r. o. [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: http://www.statsoft.cz/file1/PDF/newsletter/2014_26_03_StatSoft_Uvod_do_regresni_analyzy.pdf
- [24] Územní členění České republiky. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2012 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Uzemni-a-bytova-politika/Bytova-politika/Statistiky-Analyzy/Statistiky-z-oblasti-bytove-politiky/Vybrane-udaje-o-bydlen/Vybrane-udaje-o-bydleni-2004/9-Uzemni-cleneni-Ceske-republiky>
- [25] Vyhlášené krizové stavy. *Hasičský záchranný sbor* [online]. Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2016 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/web-krizove-rizeni-a-cnp-krizove-stavy-krizove-stavy.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>
- [26] Zákon České národní rady o požární ochraně. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133>
- [27] Zákon o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). *Zákony pro lidi* [online]. 2016 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>
- [28] Zákon o ozbrojených silách České republiky. *Zákony pro lidi* [online]. 2016 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-219>
- [29] Zákon o Policii České republiky. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>
- [30] Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-361#cast1>
- [31] Zákon o zdravotnické záchranné službě. *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-374>
- [32] Změna metodiky ukazatele registrované nezaměstnanosti. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. 2012 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/zmena_metodiky